

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Avtor: Marko Levovnik

Mentorica: red. prof. dr. Zinka Kolarič
Somentor: izr. prof. dr. Jakob Bednarik

**ODNOS MED VLADNIMI IN NEVLADNIMI
ORGANIZACIJAMI NA PODROČJU ŠPORTA V
REPUBLIKI SLOVENIJI**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2006

UVOD	4
1. ZGODOVINSKI RAZVOJ NEVLADNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI ...	13
2. OPREDELITEV POJMA NEVLADNIH ORGANIZACIJ	17
3. VRSTE NEVLADNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI	24
3.1. NEVLADNE ORGANIZACIJE KOT PRAVNE OSEBE	24
3.1.1. DRUŠTVO	24
3.1.2. USTANOVA	25
3.1.3. ZAVODI	26
3.1.4. SINDIKATI	26
3.1.5. GOSPODARSKE DRUŽBE	27
3.1.6. POLITIČNE STRANKE	27
3.1.7. NEVLADNE ORGANIZACIJE, KI NISO PRAVNE OSEBE	27
4. VLOGA IN POMEN NEVLADNIH ORGANIZACIJ V DRUŽBI KOT CELOTI	28
5. ODNOS MED VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI NA PODROČJU ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI IN V EVROPI	30
5.1. NEKAJ PRIMEROV ORGANIZIRANOSTI IN UREJANJA ODNOSOV MED ŠPORTNIMI VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI PRI NAS IN DRUGOD V EVROPI.....	32
5.1.1. AVSTRIJA	34
5.1.2. BELGIJA	35
5.1.3. DANSKA	35
5.1.4. FINSKA	36
5.1.5. FRANCIJA	36
5.1.6. GRČIJA	37
5.1.7. ITALIJA	37
5.1.8. LUKSEMBURG	38
5.1.9. NIZOZEMSKA	39
5.1.10. NORVEŠKA	39
5.1.11. ŠPANIJA	40
5.1.12. ŠVICA	41
5.1.13. ŠVEDSKA	41
5.1.14. TURČIJA	42
5.1.15. VELIKA BRITANIJA	42
5.1.16. ALBANIJA	44
5.1.17. ČEŠKA REPUBLIKA	44
5.1.18. ESTONIJA	44
5.1.19. HRVAŠKA	45
5.1.20. LATVIJA	45

5.1.21.	MADŽARSKA	45
5.1.22.	POLJSKA.....	46
5.1.23.	ROMUNIJA	46
5.1.24.	RUSIJA	46
5.2.	ORGANIZIRANOST ŠPORTA V EVROPI NA NIŽJIH RAVNEH OBLASTI	46
5.3.	KRATEK POVZETEK OZIROMA PRIMERJAVA MED DRŽAVAMI.....	47
5.4.	REPUBLIKA SLOVENIJA.....	50
5.4.1.	ZAKONODAJA O ŠPORTU V REPUBLIKI SLOVENIJI	51
5.4.2.	ORGANIZIRANOST ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	51
5.4.2.1.	MODEL ORGANIZIRANOSTI ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	53
5.4.3.	FINANCIRANJE ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	54
6.	ANALIZA ODNOSOV MED VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI.....	55
6.1.	VZOREC V RAZISKAVO VKLJUČENIH ORGANIZACIJ	55
6.2.	METODE ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV	57
6.3.	REZULTATI ANALIZE PODATKOV	59
6.3.1.	NEVLADNE ORGANIZACIJE / CIVILNA SFERA.....	59
6.3.2.	VLADNE ORGANIZACIJE / DRŽAVNA SFERA	72
7.	SKLEPNE MISLI.....	81
	SEZNAM LITERATURE	85
	PRILOGE (ANKETNA VPRAŠALNIKA).....	88

UVOD

»Fenomen, ki ga posplošeno imenujemo šport – športna dejavnost – športna kultura – izvira iz človekove biti. S športom ustvarja človek specifičen svet, z merili, lastnimi športu. Svet športa je le eden od mnogih svetov, ki jih ustvarjamo v raznih področjih dela, kulture, znanosti, umetnosti, je hkrati resničen in domišljjski. V igri, igrivosti duha je vedno izziv za ustvarjalno delo in bogatenje duha z ustvarjanjem brezštevlnih domišljjskih svetov« (M. Kovač (ur.), 1995: 11).

Psihologi ugotavljajo, da se že otrok v svojem igranju, polnem domišljije, uči ustvarjati navidezni svet, ki ga ne vidi, a ga vendar išče in hoče uresničiti. »V tem je bistvo ustvarjalne usmerjenosti, ki jo mora človek imeti, če hočemo resnično kaj ustvariti« (A. Trstenjak v M. Kovač (ur.): 11).

Šport je od človekovega nastanka do danes vsebina njegovega bivanja. Nikoli v zgodovini ni bilo vadbe telesa brez vadbe duha. Ravnesje duha in telesa, skladnost lepega z dobrim, plemenitim, sta bila že pri Grkih sinonima za zgled telesne in duševne popolnosti. To ravnesje ni nikakršna grška posebnost, saj ga danes zgodovinarji odkrivajo že povsod. Šele negativni spremljevalni učinki sodobne civilizacije, kot so nezdravo prehranjevanje, nezdrav način življenja, poseganje po opojnih substancah (drogah), so to ravnesje v veliki meri porušili.

Mnogi vidijo danes v športu več pomembnih vsebinskih vrednot za sodobnega človeka, za današnjo družbo in njeno prihodnost: prepoved družine, nov način preživljanja prostega časa, ohranjanje in izboljševanje zdravja, kinezioterapijo, razvoj osebnosti, nove vzorce kulture gibalnega izražanja, produktivnost in obrambno sposobnost, alternativo še nepremagane anonimnosti, alienacije, tenzije in ne nazadnje srečnejše ter bogatejše življenje. Toda današnja, v civilizacijo porabništva usmerjena miselnost, nosi v sebi med drugim vse večji tempo dela in življenja, ki nujno, kot razmišlja A. Trstenjak, proizvaja »površnost« tako blaga in storitev kot tudi ljudi in življenja. Tako se maliči kakovost življenja na račun kvantitete (glej M. Kovač (ur.), 1995: 14).

Kakovosti življenja ne gre razumeti kot nekaj, kar nam je »od boga« dano, niti kot nekaj, kar je odvisno zgolj od civilizacijskih in drugih dejavnikov zunaj nas, ali pa kot nekaj, kar je odvisno zgolj od nas. Tudi šport kot prvino kakovosti življenja bi bilo napačno šteti kot nekaj, kar bomo dosegli z normativnim ali drugačnim urejanjem tega področja. Tako gledano lahko doumemo

šport kot vrednoto, ki jo neprestano uresničujemo – ne pa uresničimo. V sosledju časa je to proces, tako civilizacijski kot osebnostno-razvojni. To nas seveda obvezuje, da vsak zase in vsi skupaj na tem izseku človekove kulture naredimo največ, kar zmoremo.

Leta 1992 je Odbor za razvoj športa pri Svetu Evrope sprejel Evropsko listino o športu, ki opredeljuje ključna načela glede splošnega razvoja športa. V njej najdemo tudi definicijo športa, ki jo velja povzeti: »Šport pomeni vse oblike telesne dejavnosti, katere namen je s pomočjo občasne ali redne udeležbe izražati ali izboljšati telesno pripravljenost ali duševno počutje, ustvarjati družbene odnose ali pridobivati rezultate na tekmovanjih vseh stopenj«.

Šport lahko v sistemu človekovih dejavnosti tolmačimo z različnih vidikov oziroma skozi različne poglede.

Pogled skozi znanost, ki jo lahko opredelimo kot objektivno in racionalno spoznavanje narave in neznanega, abstrahiranje neznanega v splošno veljavne vzorce, stik z naravo, družbo in posameznikom. Znanost o športu pa z ustrežno metodologijo sistematično ureja spoznanja o športu. Ta spoznanja uredi v uporabno obliko. Danes ima znanost, ki se ukvarja z preučevanjem športa, specifične raziskovalne metode, ki se razlikujejo od metod drugih znanosti. Tipična lastnost tovrstne znanosti je, da se ukvarja s spoznavanjem le izbranih delcev stvarnosti, ker je takšen pristop osnova njeni analitični stvarnosti. Potrebno pa je povedati, da znanstvena dognanja in raziskave na področju športa vplivajo tudi na druge dejavnosti, na primer na kulturo.

Drugi vidik, ki ga omenjam, je vidik filozofije. Filozofija je miselno in abstraktno spoznavanje splošno veljavnih zakonitosti v delovanju duha in organizacija spoznanj v splošne miselne sisteme. Filozofija išče, kako osmisliti šport. Vse, kar je znanost, ki je analizirala šport, razstavila v posamezne dele, poskuša filozofija povezati v smiselno celoto.

Tretji vidik je umetnost. Umetnost lahko opredelimo kot subjektivno, iracionalno in emotivno raziskovanje odnosov z naravo in družbo, konkretiziranje spoznanega in doživetega v nove oblike. Na področju športa lahko to smatramo kot športno gibanje, treniranje in vadbo. Z umetnostjo človek spoznava in izraža tiste strani življenja, ki z drugimi dejavnostmi niso dosegljive.

Četrty vidik pogleda na šport je tehnika. Le-to opredelimo kot praktično izkoriščanje novih spoznanj pri produkciji, v našem primeru športnih produktov. Pri športu gre za koriščenje orodij, opreme, naprav in tehničnih postopkov treniranja in druge športne vadbe.

Šport si lahko razlagamo tudi z vidika politike. Politika kot takšna poskuša razrešiti in urediti družbena dogajanja ter odnose med posamezniki, odnose med družbenimi sloji in razredi, pa tudi odnose med narodi in državami na podlagi znanstvenih spoznanj in filozofskih ter ideoloških shem. Politika naj bi se kot takšna vključevala v šport tako, da ščiti javni interes v športu. Vsekakor pa šport ne sme postati orodje politike. To bi pomenilo ravno obratno naravnost politike, in sicer manipulacijo z javnim interesom.

Ideologija je prav tako eden izmed vidikov pojmovanja oziroma pogleda na šport. Ideologije so posebni sistemi idej in prepričanj, po katerih se njihovi pristaši ravnaajo v političnem in družbenem življenju in so vir njihovih motivacij v odnosu do dela, do soljudi in do urejanja družbe. Vsakega posameznika, ki se ukvarja s športom, v samo dejavnost motivira nek sistem idej in prepričanj. Pri športnikih ta sistem lahko preraste v neko ideološko verovanje.

In nazadnje še meni najbližja, sociološka definicija oziroma pogled na šport. Ta pravi, da je šport institucionalizirana tekmovalna aktivnost (ima formalna pravila in organizacijsko strukturo, ki pomaga pri vodenju in usmerjanju ljudi skozi aktivnost), ki vključuje različne fizične aktivnosti in sposobnosti posameznikov. Morda je pametno omeniti, da je socialna dinamika med tekmovalno aktivnostjo ter pri individualni sodelovalni aktivnosti različna. Za šport so prav tako izjemno pomembni motivacijski dejavniki, ki izhajajo iz kombinacije osebnega zadovoljstva in zunanjih nagrad. K osebnemu zadovoljstvu lahko uvrstimo izraznost gibanja, svobodo, spontanost in užitek pri udejstvovanju. Zunanje zadovoljstvo pa je povezano z razvojem fizičnih sposobnosti, družbenega odobravanja, pridobitve določenega statusa ali materialnih dobrin za dober nastop.

Ljudje smo ena od bioloških vrst, ki nima ozko usmerjenih prilagoditev telesa določenemu okolju. Ljudje znamo živeti v organiziranih družbah, ki posegajo v okolje in ga prilagajajo našim potrebam.

Zelo pomembno vlogo v športu ima torej človeška miselnost, ki je izjemno usmerjena k oblikovanju medčloveških odnosov, ki omogočajo širjenje in ohranjanje človeške kulture. Del le-

te je namenjen potrebam našega organizma, drugi del pa služi ustvarjanju socialnih odnosov v skupnosti, v kateri živimo. Ne smemo pozabiti tudi na čustva, ki imajo izjemno pomembno vlogo pri preživetju vsake biološke vrste in so hkrati osnovni mehanizem, ki oblikuje prioritete človeških potreb. Tu pa so še potrebe, motivi in motivacija.

Šport je nabit s čustvi in nam hkrati omogoča visoko motivacijo. Posledično temu lahko otroke usmerjamo in jih hkrati vzgajamo. Vsekakor pa mora biti šport kot vrednota izpeljan tako, da pri udeležencih kakorkoli aktivira čustva.

Šport kot vrednoto lahko prav tako uvrstimo med družbene pojave, saj sta njegova vloga in mesto v družbi zelo pomembna in odvisna od stopnje razvitosti družbene zavesti, od vrednotenja športnih aktivnosti in odnosov družbe do vrednot te vrste, ki se v le-tej pojavljajo. Sam po sebi oziroma po svojem bistvu šport ni tipična vrednota, vendar pa le-to predstavljajo športne aktivnosti in sredstva za doseganje vseh vrst ciljev, ki si jih posamezniki ali družba postavijo.

Prav tako pa opazimo pri fenomenu športa tudi željo po nenehnem druženju ali združevanju v skupine, ki nastanejo zaradi skupnih interesov, želj in ciljev posameznikov.

Združevanje v skupine se je skozi leta razvoja spreobrnilo in spremenilo svoj prvotni namen, ki je bil v druženju oziroma utrjevanju zgolj družinskih ali sorodstvenih vezi. Ljudje so se zbirali v vse mogoče oblike združb, katerih cilji so bili največkrat različni, a osnovna ideja je obveljala do danes – to je druženje.

V Sloveniji sega navada ali pojem druženja nekje v 7. ali 8. stoletje, kjer lahko zasledimo prve zametke organizacij, ki so imele funkcije podobne današnjim nevladnim organizacijam oziroma društvom. Z Zakonom o pravici do združevanja iz leta 1867 je bila postavljena osnova in pravna podlaga za povezovanje ljudi v društva na formalen način, kakor to poteka v današnjem obdobju (Strategija systemskega razvoja nevladnih organizacij za obdobje 2003-2008; 2003: 23).

Prav nevladne organizacije na področju športa pa se v vsej svoji luči začnejo pojavljati in razvijati kasneje, po osamosvojitvi leta 1991. Slovenija je namreč po osamosvojitvi stopila v obdobje tranzicije in začela uvajati večstrankarski sistem, ki je dokončno izpodrinil enostrankarskega, ki je bil prisoten dolga leta v SFR Jugoslaviji. Pomen civilne družbe in organiziranosti na področju nevladnih organizacij (društev) postane poglavitni za demokratično

in parlamentarno usmerjeno novonastalo državo. Dejstvo pa je, da spremembam ekonomskega in političnega sistema v Sloveniji niso vzporedno sledile tudi spremembe v strukturi blaginje, zlasti pa ne odpravljanje monopola javnega sektorja.

Društva so pravne osebe zasebnega prava. Temelj za ustanovitev društva je Zakon o društvih (Ur. L. RS, št. 60, z dne 20. 10. 1995). V športnih društvih se neposredno udejanja transformacijski proces. Med primarne nosilce športne dejavnosti uvrščamo tudi vse oblike gospodarskih družb, kot so samostojni podjetniki, družbe z omejeno odgovornostjo, družbe z neomejeno odgovornostjo in delniške družbe.

Naštete oblike družb so ustanovljene le na podlagi Zakona o gospodarskih družbah (Ur. L. RS, št. 30, z dne 10. 6. 1993). Na podlagi OZ se ustanovljajo družbe civilnega prava, na podlagi Zakona o ustanovah ustanove, na podlagi ZGD gospodarske družbe in samostojni podjetniki, na podlagi Zakona o zavodih zavodi, na podlagi Zakona o zadrugah zadruge, na podlagi Obrtnega zakona (Ur. L. RS, št. 50, z dne 12. 8. 1994) pa delujejo obrtniki.

V to skupino družb uvrščamo razne zasebne športno-rekreacijske centre, fitness centre, teniške centre, izobraževalne zavode, itd , ki imajo koncesijo, da lahko opravljajo tudi vzgojno-izobraževalno delo, izobraževanja in usposabljanja za strokovno-organizacijsko in vzgojno-izobraževalno delo v športu ali pa zgolj vadbene procese. Tretja skupina primarnih nosilcev športne dejavnosti so javni zavodi, ustanovljeni na podlagi Zakona o zavodih. Razumljivo je, da so registrirani pri tistih organih, ki jih določajo posamezni zakoni (glej Šugman, 1998: 42-44).

Če povzamem, je šport pomembna dejavnost družbe, izraz njene dinamike in del splošne kulture, ki bogati kakovost življenja posameznika. Delovanje v športu je po Zakonu o športu interesno in prostovoljno. Z njim se lahko ukvarjamo neorganizirano ali pa se združujemo v društvih ali drugih športnih organizacijah. V današnji družbi ima šport prav tako pomembno ekonomsko in družbeno vlogo. Tukaj imam v mislih šport kot družbeno dejavnost, na primer šport na področju usposabljanja in izobraževanja, tekmovalnega športa in športne rekreacije. Na vseh naštetih področjih ima šport pozitivne družbene funkcije. Ti učinki se kažejo tudi skozi zdravstveno, socio-kulturno in vzgojno-izobraževalno funkcijo (glej, J. Bednarik, 2006).

Z nastankom oziroma uveljavitvijo in sodelovanjem nevladnih organizacij (društev) pa so se seveda začeli razvijati tudi odnosi med državo (vladnimi organi oziroma organizacijami na

področju športa) in prej omenjeno civilno sfero oziroma nevladnimi organizacijami, prav tako na področju športa.

Ravno ta problem bom v svoji diplomski nalogi skušal izpostaviti in raziskati nekaj vzrokov in posledic vpliva države na delovanje in obstoj nevladnih organizacij oziroma društev na področju športa in seveda obratno.

Problem terminoloških opredelitev pojmov se pojavi na kar več področjih. Prvi, na katerega sem naletel, je opredeljevanje nevladnih organizacij. V Republiki Sloveniji namreč nimamo jasno in zakonsko določene definicije termina nevladne organizacije. Za vse termine, ki se uporabljajo za to področje, je pomembno, da imajo vsaj eno od lastnosti, ki so značilne za civilno sfero oziroma nevladne organizacije (v našem primeru, v glavnem društva, zasebni zavodi, zveze, ...).

Pojem nevladnih organizacij je v naši državi še dokaj nedorečen, zato je mogoče, da se pri samem označevanju organizacij, ki seveda imajo značilnosti nevladnih, v različnih knjigah in pravnih virih pojavljajo različni izrazi: neprofitne organizacije, nepridobitne organizacije, zavodi, društva, volonterske organizacije in nenazadnje tudi nevladne organizacije.

Problem se pojavi tudi pri odkrivanju dejanskosti nevladnih organizacij po njihovi biti. Večkrat je namreč možno zaslediti, da se pri organizacijah, ki so mišljene kot nevladne, ugotavlja njihov status po načinu ustanovitve le-teh, kjer pa pride do določenih nejasnosti. Ali so oblike, v katerih so organizacije organizirane, res primerne za opredelitev kot nevladne? Primer za takšne vrste organizacij so sindikati in zadruga. Navsezadnje pa ni mogoče določiti in natančno opredeliti, komu so namenjene in za koga veljajo obveznosti in pravice, ki so določene za nevladne organizacije. (glej Šporar, 2002: 2)

Ko opredeljujem predmet oziroma problem, ki ga bom proučeval, menim, da je za ta korak pomembno navesti nekaj osnovnih in kratkih dejstev.

Razvoj športne dejavnosti se je v Republiki Sloveniji odvijal skozi različna obdobja političnih in družbenih preobratov, kar se je v največji meri odražalo na vedno večji fleksibilnosti in avtonomnosti športa kot ene izmed najbolj pomembnih dejavnosti in vrednot v človeškem življenju.

Z neprestanim spreminjanjem političnih sistemov in ureditev je tudi odnos države oziroma državnih oblasti do civilne sfere na področju športa neprestano menjal svoje poglede in načine vpliva oziroma narekovanja politike dela le-tem.

Na tej točki se bom poskušal ustaviti in se usmeriti na današnje stanje in položaj nevladnih organizacij (društev) na področju športa in sodelovanjem le-teh z vladnimi organi oziroma lokalnimi skupnostmi na področju športa v Republiki Sloveniji ter obratno (z vplivom drugih na prve).

Diplomsko delo sem razdelil na tri sklope. V prvem bom poskušal predstaviti oziroma opredeliti pojem nevladnih organizacij in vladnih organov (organizacij) na področju športa v Republiki Sloveniji in zgodovinski razvoj le-teh skozi različna zgodovinska obdobja.

V drugem delu naloge se bom osredotočil na organiziranost športa v nekaj evropskih državah, z zgodovinskega in političnega vidika, in jih na koncu poskušal primerjati med seboj in z organiziranostjo športa v Republiki Sloveniji.

V tretjem delu naloge pa bom s pomočjo instrumenta raziskave oziroma anketnega vprašalnika, razposlanega na vladne in nevladne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji, poskušal potrditi ali ovreči tri hipoteze, ki sem jih glede na današnjo problematiko in položaj nevladnih organizacij (društev) v primerjavi z državo tudi izpostavil.

Prvotni cilji, ki sem si jih zadal in izpostavil pri izdelavi diplomske naloge, so predvsem trije:

- s pomočjo analize podatkov iz anketnih vprašalnikov poskušati dokazati, da so nevladne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji tipične ali atipične nevladne organizacije;
- prav tako bom poskušal dokazati, da država na področju športa v Republiki Sloveniji preko zakonske ureditve vpliva na področje nevladnih organizacij v športu;
- kot zadnji cilj pa sem si zadal potrditev ali zavrnitev pozitivnega vpliva države oziroma njenih organov na konkurenčnost nevladnih organizacij na področju športa v Republiki Sloveniji.

Cilji drugotnega pomena diplomske naloge so, v čim večji meri raziskati odnose med vladnimi organi oziroma organizacijami in nevladnimi organizacijami oziroma društvi na področju športa v Republiki Sloveniji.

Raziskane odnose, bom kasneje poskušal primerjati s podobnimi odnosi v ostalih evropski državah (ne vseh) in morda izvleči kakšno podrobnost ali idejo, ki bo uporabna in praktično izvedljiva pri organizaciji dela v prej omenjenih organizacijah.

Prav tako sem postavil tri hipoteze, ki jih bom s pomočjo prej omenjenega raziskovalnega instrumenta, anketnega vprašalnika, poskušal sprejeti ali ovreči. Te so:

H1: Nevladne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji niso tipične nevladne organizacije.

H2: Država na področju športa v Republiki Sloveniji preko zakonske ureditve vpliva na področje nevladnih organizacij v športu.

H3: Država oziroma državni organi pozitivno vplivajo na konkurenčnost nevladnih organizacij na področju športa v Republiki Sloveniji.

Pri nastanku diplomskega dela oziroma njegovi izdelavi si bom pomagal z naslednjimi komplementarnimi tehnikami in metodami:

- ANALIZA SEKUNDARNIH VIROV: to obliko zbiranja podatkov bom uporabil pri pisanju teoretskega dela diplomske naloge, in sicer pri zgodovinskih analizah, analizah primerjav med evropskimi državami, pri opredeljevanju vladnih organov in nevladnih organizacij znotraj in izven področja športa, itd.

- ANALIZA VSEBINE PRAVNIH AKTOV: to metodo bom uporabil pri opisu urejenosti oziroma organiziranosti športa v Republiki Sloveniji, kot pomoč pri iskanju in ujemanju terminologije z izrazi oziroma pojmi, ki se pojavljajo v Zakonu o športu, Nacionalnem programu športa, itd.

- METODA ZBIRANJA PODATKOV – ANKETA (anketni vprašalnik): to vrsto metode raziskovanja pa bom uporabil za potrditev oziroma zavrnitev hipotez, ki sem jih postavil. Sestavil sem zaprt sistem vprašalnika, v glavnem z odgovori na ordinalni (intervalni lestvici ali Likertovi lestvici) od 0 do 5. Pri zadnjem vprašanju sem na primeru pol odprtega vprašanja anketirancem dal možnost, da izrazijo svoje misli, poglede, želje in možne rešitve problemov, ki se pojavljajo v njihovih organizacijah, tako na državni ravni kot v civilni sferi;

- METODE OBDELAVE PODATKOV: za obdelavo podatkov sem se v glavnem poslužil obdelave podatkov sprva s pomočjo računalniškega programa Microsoft Access in kasneje, ko so bili podatki že grobo obdelani, še statistične obdelave s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel. Podatke, ki so bili navedeni v besedni obliki, sem čim bolj smiselno uredil in jih analiziral. Številčne podatke pa sem s pomočjo prej omenjenega programa obdelal (izračunal aritmetične sredine) in nazadnje navedel dobljene rezultate.

1. ZGODOVINSKI RAZVOJ NEVLADNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

V slovenski zgodovini nastanek in razvoj nevladnih organizacij ni natančno raziskan, kar je posledica pomanjkanja ustrezne literature. Kljub temu pa je mogoče sklepati na dolgo zgodovino organiziranja in interesnega združevanja (Kolarič in druge, 2002: 81).

Kot sem omenil že v uvodu diplomske naloge, se razne oblike interesnega združevanja v Sloveniji začnejo pojavljati že sorazmerno zgodaj, in sicer v 7. in 8. stoletju našega štetja. To so bile različne zveze in združbe prijateljev. Za pravi zgodovinski začetek razvoja NVO pa lahko označimo ustanavljanje cehov, verskih dobrodelnih organizacij, cerkvenih in posvetnih fundacij v 14. in 15. stoletju, pri katerih je imela tedaj poglavitno vlogo seveda cerkev (Šporar, 2002: 1).

Kot naslednjo prelomnico v razvoju intenzivnejšega interesnega združevanja ljudi v društva in druge organizacije (NVO) lahko izpostavimo Buržoazno revolucijo leta 1848. Ta je prinesla številne spremembe na pravnem in ustavnem področju: pravne norme, ki so urejale delovanje in upravljanje društev ter svobodo združevanja kot eno izmed ustavnih pravic (Kolarič in druge, 2002: 80).

Marčna revolucija je tudi v slovenskem združevanju pomenila temeljni preobrat ter nastanek prvih društev na slovenskem ozemlju. Leta 1852 sprejeti cesarski patent predstavlja prvi pravni zapis na področju društev. Zakon o pravici do združevanja v društvih iz leta 1867 pa je prvi zakon na tem področju, ki je urejal ustanavljanje in delovanje samega društva.

Politično in kulturno življenje Slovencev se je v 19. stoletju odvijalo predvsem v čitalnicah, kjer se je razvijalo kulturno življenje, ter taborih, kjer se je ohranjala in hkrati krepila slovenska narodna zavest.

Med organiziranimi načini zadovoljevanja potreb in interesov v športu je postalo pomembno udejstvovanje v športnih društvih, ki so že v takratnem obdobju predstavljala osnovo organiziranega sistema v športu. Društveno življenje Slovencev oziroma združevanje Slovencev v društva (športna) lahko štejemo kot zelo razvejano in bogato, kar nakazuje na splošno značilnost druženja na podlagi skupnih interesov (Šport v republiki Sloveniji, 1995: 95).

Društvo je organizirana skupina ljudi, ki ima skupne cilje in deluje po določenih pravilih. Bistvena temelja za obstoj društva sta prostovoljni pristop in trajnost članstva. Prostovoljni pristop na društvena pravila in društvene norme zavezuje članstvo k podreditvi društvenemu vodstvu in prevzemanju obveznosti društvenega dela pri izvajanju društvenega programa (ES II.: 348; v Pavlin, 2005: 46).

V tem obdobju se v Sloveniji začnejo pojavljati tudi prva športna društva. Leta 1863 je bilo ustanovljeno prvo športno društvo na Slovenskem, imenovano Sokol, ki je nastalo po vzoru športnih društev iz Češke, katerega naloga je bila z nastopi širiti narodno zavest in tekmovati s podobnimi nemškimi društvi. V to časovno obdobje pa lahko uvrstimo tudi nastanek drugega športnega društva, imenovanega Orel, ki je bil izrazito katoliško usmerjen. Obe društvi sta delovali do leta 1929, ko so njun obstoj prepovedali (Šugman, 1998: 20, 21).

Narodna zavest Slovencev je v kasnejšem obdobju narekovala razvoj društev, ki so predvsem krepila moč in samozavest slovenskega prebivalstva. Leta 1905 je nastala Slovenska sokolska zveza, ki je že nekaj let kasneje združevala 115 društev. V takratnem obdobju so bila ustanovljena še mnoga druga športna društva, kot so kolesarska, planinska ter študentska, ki pa so ustanavljala društva v okviru različnih fakultet (Šugman, 1998: 20, 21).

Zelo pomembno vlogo v takratnem obdobju je odigrala tudi katoliška cerkev kot religiozna, socialna in ekonomska institucija. Predstavljala je nekakšno volontersko – dobrodelno organizacijo takratnega obdobja, saj je ustanavljala domove za reveže in ljudi, ki jim država ni nudila ustrezne pomoči. To pomoč je cerkev izvajala v posebnih ustanovah, ubožnicah, ustanovah za zapuščene otroke, itd. Kot pomemben zgodovinski dejavnik za razvoj NVO se ob koncu 18. stoletja začne pojavljati tudi zadružništvo. Kot množično gibanje je bilo usmerjeno v obrambo kmetov in obrtnikov pred rastočimi negativnimi posledicami kapitalizma. Zadruge so bile posebne prostovoljno organizirane tvorbe, v katerih so veljala posebna, ne v dobiček usmerjena načela (Kolarič in druge, 2002: 88, 89).

Industrijska revolucija v 19. stoletju je prinesla številne spremembe v družbenem življenju takratnega prebivalstva, kar je narekovalo hiter razvoj različnih strokovnih in poklicnih združenj, pojavljati pa so se začele tudi prve politične stranke.

Druga svetovna vojna, socialistična revolucija ter sprememba sistema na slovenskem ozemlju so pomenile pretrganje s tradicijo ter uvedbo totalitarnega sistema. Prišlo je do dominacije oziroma do monopolnega položaja države na vseh področjih družbenega življenja.

Za to obdobje je značilno pretrganje vezi s preteklostjo ter izgradnja močnega javnega sektorja, ki je bil usmerjen v zadovoljevanje potreb večine prebivalstva.

Tradicija neprofitnega sektorja je bila prekinjena, delo pa so lahko nadaljevala le društva, ki so imela pomembno vlogo pri delu Osvobodilne fronte, čeprav je bila pravna podlaga bistveno drugačna kot pred drugo svetovno vojno. Ta društva so bila predvsem gasilska, športna, kulturna, planinska in druga podobna društva. Delovanje cerkve je bilo skoraj povsem prepovedano oziroma zelo omejeno, predvsem samo na verske zadeve.

Leta 1974 je bil sprejet nov družbeni zakon in uvedba samoupravnega socializma, kar je predstavljalo novo obdobje v razvoju NVO. Iniciativa za ustanavljanje NVO se začne pojavljati tudi s strani državljanov, ne samo držav kot monopolnega upravitelja. Kljub vsem pomanjkljivostim je zakon omogočil ustanavljanje društev, kar je zagotavljalo izražanje interesov od spodaj navzgor, ne samo od zgoraj navzdol.

NVO so postajale vedno bolj avtonomne, čeprav je bila komunikacija z državnimi oblastmi še precej ohromljena in država še vedno ni dopuščala enakovrednega vključevanja v produkcijo kolektivnih dobrin (glej, Črnak – Meglič, 1997: 6, 7).

NVO so se v tem času razvijale zelo počasi, za kar je potrebno iskati razloge v »mačehovskem« odnosu države (državnih organov oziroma organizacij), predvsem v smislu finančne stimulacije le-teh. Država za razvoj in funkcioniranje NVO ni namenila nobenih denarnih sredstev, pri čemer so nevladne organizacije ostajale majhne, ne-množične, dokaj nerazvite, njihova odmevnost pa največkrat ni dosegla zelenih ciljev.

Osemdeseta leta nastopijo kot obdobje novih družbenih gibanj, ki so se razvijala v smeri diferenciacije različnih interesov. Po letu 1980 so začela nastajati številna množična gibanja (ekološka, feministična, itd), izmed katerih so kasneje nekatera prešla v obliko politične sfere, del pa v nevladni oziroma civilni sektor. Spremembam političnega in ekonomskega sistema v začetku 90-tih let, v Sloveniji pa niso vzporedno sledile spremembe v strukturi blaginje, zlasti v

smislu odpravljanja monopolnega položaja javnega sektorja. Šele s sprejetjem nove zakonodaje je bil formalno odprt prostor za ustanavljanje NVO, vendar enakopravne razmere za njihovo delovanje še niso bile zagotovljene.

Šele po letu 1991, ko se formira samostojna država Republika Slovenija, lahko začnemo govoriti o enakopravnih možnostih ustanavljanja in delovanja NVO v Republiki Sloveniji, čeprav zakonodaja na tem področju še danes ni povsem izpopolnjena.

2. OPREDELITEV POJMA NEVLADNIH ORGANIZACIJ

V Sloveniji ni zakonsko določene opredelitve pojma nevladna organizacija. Še manj je mogoče najti poenoteno uporabo v praksi. V pravnih predpisih, literaturi in javnosti se tako uporabljajo različni izrazi – nevladna organizacija, civilna družba, neprofitna organizacija, društvo, zavod, ustanova, nepridobitna organizacija, prostovoljna organizacija, zasebna organizacija, organizacija civilne družbe (glej Strategijo vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami 2003-2008, 2003: 7).

Tudi v svetu obstaja več opredelitev in vsaka od njih uporablja druge kriterije za razlikovanje nevladnih organizacij od drugih organizacij, npr. vladnih ali državnih. L. M. Salomon in H. K. Anheier v Kolarič, 1994, izpostavljata naslednje tipe definicij nevladnih organizacij:

- **Pravna/legalna definicija** je zapisana v zakonih različnih držav. Posamezne države pa imajo specifične pravne sisteme in pravno ureditev, zato takšna definicija le otežuje primerjavo na mednarodni ravni;

- **Ekonomska definicija** opredeljuje področje glede na vir dohodkov, in uvršča med neprofitno-volonterske organizacije tiste, pri katerih več kot polovico prihodkov pokrivajo donacije podpornikov in članov. Spornost te definicije je potrdila primerjalna analiza virov prihodkov neprofitno-volonterskih organizacij (L. M. Salomon, H. K. Anheier, 1994), saj v praksi neprofitno volonterskih organizacij s takšno strukturo prihodkov praktično ni.

- **Funkcionalna definicija** med neprofitno-volonterske organizacije uvršča tiste zasebne in nevladne organizacije, ki imajo splošno koristne javne namene. Ta definicija je sporna, ker takšnega razlikovanja ne upoštevajo v vseh državah, zato je njena uporabnost omejena.

- **Strukturno-operacionalna definicija** za osnovo uporablja več kriterijev. Med neprofitno-volonterske organizacije uvršča tiste, ki:

- so formalno ustanovljene in imajo določeno stopnjo organizacijske nepretrganosti;

- so zasebne, ustanovijo jih nevladni akterji;
- so neprofitno-distributivne (morebitne presežke prihodkov uporabljajo le za uresničevanje svojega programa in poslanstva);
- so vodene in upravljane samostojno;
- vključujejo določeno količino prostovoljnega dela.

Strukturalno-operacionalna definicija je najširše sprejeta, saj je njena prednost v tem, da zajema širšo množico organizacij in s tem zagotavlja dobro osnovo za primerjavo. Tipi pravnih oseb v Sloveniji, ki jih lahko v skladu s to definicijo uvrstimo med NVO, so društva, fundacije, zasebni zavodi, družbe z omejeno odgovornostjo, družbe z neomejeno odgovornostjo, delniške družbe, samostojni podjetniki, zadruga in cerkvene organizacije.

Spodnja tabela (TABELA 1) prikazuje vse organizacijske oblike (ki ne temeljijo na definiciji neprofitnih organizacij, ki jo navajajo nekateri tuji viri, temveč na specifični slovenski pravni ureditvi), ki jih v Sloveniji najdemo na podlagi delitve na pridobitne (profitne) in nepridobitne (neprofitne) oblike.

TABELA 1: Organizacijske oblike, ki jih v Sloveniji najdemo na podlagi delitve na pridobitne in nepridobitne oblike

VRSTA ORGANIZACIJ	NEPROFITNE	PROFITNE
JAVNE	- organizacije, ki izvajajo državne funkcije in funkcije lokalne samouprave; - javni zavodi (šole, bolnišnice, zavod za zaposlovanje); - javni gospodarski zavodi	- javna podjetja
NA POL JAVNE	- zbornice (gospodarske, obrtne,...)	- javna podjetja z udeležbo zasebnega kapitala; - zasebna podjetja s koncesijo
ZASEBNE	- društva; - zasebni zavodi; - ustanove; - zadruge; - gospodarska interesna združenja; - politične stranke; - verske skupnosti; - sindikati; - poklicna združenja; - gospodarske družbe za opravljanje neprofitnih dejavnosti	- podjetja: - samostojni podjetniki - gospodarske družbe - povezane družbe - banke - zavarovalnice

Vir: (Maj 2003) Strategija sistemskega razvoja nevladnih organizacij v Sloveniji za obdobje 2003-2008

Ko opredeljujemo nevladne organizacije, se srečamo z dvema stališčema. Prvo opredeljuje NVO kot posebne pravne entitete, drugo pa kot generični pojem za vse tiste organizacije, v katere se združujejo posamezniki zaradi skupnih interesov, ciljev in namenov ter uresničevanja le-teh. Nameni NVO so splošno koristni, saj služijo za zagotavljanje javnih dobrin v javno dobro. NVO so po svoji definiciji finančno in upravljavsko neodvisne od države in zaradi tega niso podrejene birokratskim pravilom, kar jim omogoča bolj fleksibilne in neposredne oblike dela z ljudmi. Izvajalci v NVO so lahko profesionalci ali prostovoljci, kar nakazuje, da so lahko NVO profesionalne, volonterske ali pa mešane (glej Vrhovšek, 2002).

Prav ta misel oziroma trditev bo ena od zelo pomembnih pri analiziranju anketnih vprašalnikov, saj menim, da je na področju nevladnih organizacij v športu situacija drugačna, kot naj bi veljala v teoriji, in da je vedno več nevladnih organizacij na področju športa, ki postajajo v največji meri finančno, nekatere pa tudi upravljavsko odvisne od države.

Pri ugotavljanju, katera oblika je nevladna, se v Sloveniji največkrat uporablja statusna oblika, v kateri je organizacija ustanovljena. V javnosti tako za nevladne organizacije veljajo vsa društva, zasebni zavodi in ustanove.

Za slovenske NVO je zlasti pomembno, kako pojem definira Evropska unija:

- NVO niso ustanovljene za ustvarjanje dobička (**neprofitne**);
- NVO so prostovoljne organizacije, kar pomeni, da so prostovoljno ustanovljene in da je sodelovanje v organizacijah prostovoljno (**prostovoljne**);
- NVO so vsaj delno formalizirane, s čimer so izključene oblike povsem neformalnega združevanja ljudi (**formalizirane**);
- NVO so neodvisne, kar pomeni, da so neodvisne od vlade in drugih javnih oblasti, političnih strank ter profitnih podjetij (**zasebne**);
- NVO ne delujejo samo zaradi interesov svojih članov, pač pa je osnovni smisel njihovega obstoja delovanje v splošne, družbeno koristne namene (**javno koristne**).

(glej Strategijo vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami 2003-2008, 2003: 9).

Nevladno organizacijo lahko razumemo kot vsako prostovoljno, nepridobitno in neodvisno organizacijo civilne družbe s statusom pravne osebe, ki jo skladno z zakonom ustanovijo fizične ali pravne osebe zasebnega prava. Organizacija mora biti ustanovljena in mora delovati po načelu svobodne odločitve. Delovati mora tudi po načelu nepridobitnosti, kar pomeni, da presežkov prihodkov nad odhodki in premoženja, ne deli med člane ali upravi, temveč jih uporablja za doseganje v ustanovnem ali temeljnem aktu določenih ciljev. Biti mora neodvisna zlasti od vlade in drugih organov oblasti, političnih strank in gospodarskih družb. Namen delovanja mora presežati interese članstva oziroma mora biti splošno koristen in dobrodelen.

Pojem NVO se v večini držav enači s sektorjem, ki zapolnjuje prostor med trgom, državo in skupnostjo. Neprofitnost NVO ločuje od trga, zasebnost od države, vsaj minimalna formaliziranost pa od skupnosti, za katero so značilni neformalni odnosi. Glede na različne

poudarke pri opredelitvi vsebine delovanja so nevladne organizacije različno poimenovane: neprofitni sektor – ZDA, dobrodelni sektor – VB, prostovoljni sektor, neobdavčeni sektor, nevladni sektor, socialna ekonomija, tretji sektor, itd. V evropskem prostoru se največkrat uporabljata oznaki nevladni sektor in neprofitni sektor oziroma organizacije (glej Strategijo vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, 2003: 7).

Obstoj in delovanje nevladnih organizacij je pomemben pogoj za vsestransko uveljavljanje načel pluralnosti in demokracije v družbi. Posamezniki s povezovanjem v nevladne organizacije in druge oblike organiziranja civilne družbe vplivajo na celovit in trajnostno naravnani družbeni razvoj, porast družbene blaginje, kakovosti življenja ter socialne varnosti. Nevladne organizacije opravljajo na posameznih področjih delovanja pomembno in koristno delo, zato se na državni ravni podpira prenos javnih funkcij in pooblastil tudi na nevladni sektor v tistih primerih, kjer so lahko nevladne organizacije uspešnejše in učinkovitejše.

Delovanje NVO se navezuje na tri temeljne človekove pravice oziroma svoboščine, in sicer na pravico do zbiranja in združevanja, pravico do zasebne lastnine in svobodo govora, vse opredeljene v Ustavi Republike Slovenije. Izpostavljen je tudi problem pomanjkanja pravnih definicij terminov NVO v Sloveniji oziroma nedorečenost področja nevladnega sektorja. V naši državi bi njenim razmeram bila najbližja naslednja shema definiranja: civilno družbo sestavljajo organizirane civilne družbe (ki jo sestavljajo zadruge, sindikati, itd.- del te pa so tudi nevladne organizacije) in neorganizirane civilne družbe, ki so sestavljene iz posameznikov in načel participatorne demokracije (glej Šporar, 2002).

Šporar (2002) je poleg splošnih opredelitev izpostavil še naslednje značilnosti NVO, in sicer, da gre za organizacije, ki so opredeljene kot organizacije, katerih cilji so nepridobitni in so neodvisne od vlade, ter od vseh drugih organov oblasti. Organizacija se ukvarja s splošnim interesom širše družbe ter je prostovoljno ustanovljena.

Nevladne organizacije so torej zelo pomemben institut civilne družbe oziroma sfere. V Sloveniji, kot smo videli v preteklosti, zaradi specifične družbene in ekonomske ureditve niso obstajale. Šele z demokratičnimi spremembami in liberalizacijo temeljnih človekovih pravic in svoboščin

ter posebej lastninske pravice so NVO v Sloveniji postale ne le mogoče in dopustne, ampak za pravno državo in demokracijo nujne.¹

Kolaričeva poudarja, da pri opredeljevanju nevladnih organizacij ne moremo mimo nekaj kriterijev, ki omogočajo identifikacijo in dokaj celovito tipologijo NVO:

- **Kriterij ciljev in namenov:** Ta kriterij služi razdelitvi organizacij na profitne in neprofitne. Profitne so tiste, ki so usmerjene v povečevanje dobička, neprofitne pa v upravljanje storitev v javno dobro. Razlika med prihodki in odhodki NVO se uporabi za financiranje dejavnosti in namena, zaradi katere je bila organizacija ustanovljena.

- **Kriterij ustanovitelja:** Ustanovitelj je lahko država/vlada ali privatni akterji. Praviloma glede na ustanovitelja vse neprofitne organizacije delimo na vladne neprofitne organizacije, ki jih ustanovi vlada, in nevladne neprofitne, ki jih ustanovijo drugi subjekti (Hrovatin, 1998: 181).

- **Kriterij izvajalcev dejavnosti:** Izvajalci dejavnosti so lahko polno ali delno zaposleni profesionalci ali volonterji.

- **Kriterij ciljne skupine:** NVO delujejo v javno dobro (javno dobro je opredeljeno kot nekaj, kar je splošno dostopno vsem pod enakimi pogoji) in s tem v korist zadovoljevanja potreb širše družbe ali pa so usmerjene v korist posamezne skupine in omogočajo le zadovoljevanje potreb in interesov svojih članov.

- **Kriterij funkcije:** Med organizacije, ki delujejo v javno korist, štejemo storitvene servise, društva, fundacije. Med NVO, ki delujejo v korist svojih članov, pa lahko uvrstimo sindikate, različne klube, politične stranke, različne strokovne organizacije zadrug, itd.

¹ Trstenjak, Verica (1998): Statusne in davčne podlage nevladnih organizacij v Sloveniji; Zbornik Vloga in financiranje NVO, str. 30

NVO so locirane med javnim na eni in zasebnim sektorjem na drugi strani, v tako imenovanem nevladnem/neprireditnem sektorju. Značilnosti, ki NVO najbolj opisujejo, so predvsem: neprofitnost; dobrodelnost, ki izpostavlja podporo, ki so jo te organizacije deležne od donatorjev; prostovoljnost, ki je usmerjena v način izvajanja dejavnosti; neodvisnost, ki opisuje relativno avtonomno pozicijo organizacije od državnega aparata; ter pluralnost virov financiranja (v smislu različnosti pridobivanja finančnih sredstev). Viri financiranja NVO se kažejo kot sredstva, pridobljena s članarino, z donacijami posameznikov in drugih tujih oseb, z lastnimi dejavnostmi organizacije, s finančnimi podporami s strani države – državnega proračuna ter s sredstvi različnih skladov in Loterije Slovenije (Kolarič, 1994,: 108).

Potrebno je še omeniti, da je na podlagi obstoječe zakonodaje v Sloveniji možno ustanoviti društvo, ustanovo, zavod in druge organizacije, ki so praviloma pravne osebe zasebnega prava.

Drugače kot drugod po Evropi, Slovenija nima civilnega zakonika, ki bi urejal vse oblike NVO, ampak s posebnimi zakoni ureja področja oziroma posamezne oblike organizacij (Zakon o društvih, Zakon o zavodih itd.).

Poleg mednarodnih pravnih aktov in Ustave RS so bistvene določbe, ki urejajo delovanje NVO, opredeljene v zakonih, podzakonskih predpisih in strateških dokumentih. Takšnih, ki neposredno določajo pravice in obveznosti nevladnih organizacij, je v Republiki Sloveniji preko petdeset. Poleg njih pa je še vrsta drugih, ki na delovanje NVO vplivajo posredno² (glej Strategijo vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, 2003: 8).

Pomembne so tudi pravne podlage, ki določajo sodelovanje med državnimi organi in NVO. Nekatere že obstajajo,³ posebej pomembni pa so posamezni sklepi, ki jih je sprejela vlada. Tako je na 93. redni seji dne 17. 10. 2002 sprejela poročilo Službe Vlade Republike Slovenije za evropske zadeve in ugotovila, da sta obstoj in delovanje NVO pomemben pogoj za nemoten razvoj družbe in uveljavljanje najvišjih standardov demokracije.

² Zakon o tujcih tako npr. že vsebuje določbo, ki opredeljuje sodelovanje z nevladnimi organizacijami na področju tujske in migracijske politike.

³ Sodelovanje nevladnih organizacij pri delu Državnega zbora omogoča Poslovnik državnega zbora, podobno vsebuje napotilo o sodelovanju npr. program dela Vlade Republike Slovenije za leto 2003.

3. VRSTE NEVLADNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

V Sloveniji glede na tipologijo pravnih oseb in načelo »*numerus clausus*⁴« lahko opredelimo posamezne vrste NVO. Načelo »*numerus clausus*« ne omogoča ustanovitve pravne osebe, ki v pravnem sistemu ne obstaja, oziroma ki je pravni sistem ne pozna.

3.1. NEVLADNE ORGANIZACIJE KOT PRAVNE OSEBE

Sistem prava razvršča pravne osebe na pravne osebe javnega in pravne osebe zasebnega prava. Osnovni kriterij raziskovanja je ustanovitveni akt. Pravne osebe javnega prava so ustanovljene s tako imenovanimi oblastnimi akti (zakoni, uredbami, itd.), vendar to ne pomeni, da za pravne osebe zasebnega prava ne veljajo predpisi javnega prava. Poleg opredeljenih kriterijev razlikovanja pa obstajajo še drugi, kot so: kriterij izvajanja javnih pooblastil, članstvo, itd.

Na podlagi pravno veljavne zakonodaje je v Republiki Sloveniji možno ustanoviti naslednje nevladne oziroma nepridobitne organizacije: kot temelj NVO so tu društva kot nepridobitna, prostovoljna združenja fizičnih oseb, ustanove ter druge oblike formalnega združevanja. V tej skupini velja omeniti tudi organizacije, ki spadajo med tako imenovane nevladne oziroma nepridobitne organizacije, a so urejene s posebnimi zakoni (zavodi, politične stranke, sindikati, izjemoma gospodarske družbe, itd.) (Glej Trstenjak, 1998).

3.1.1. DRUŠTVO

Društva so bila prej urejena v Zakonu o društvih iz leta 1974 (Ur. L. SRS. št. 37/74), ki je veljal vse do leta 1995. Ta zakon je v novih razmerah postal neprimeren, ker ni bil prilagojen na novo sprejeto ustavo in pravno politično ureditev. Leta 1995 je bil sprejet nov Zakon o društvih, ki je na sodobnejši način uredil pravno osnovo za delovanje društev, vendar je v letu 1999 prišlo še do nekaterih dopolnil k Zakonu o društvih iz leta 1995. Na podlagi odločbe Ustavnega sodišča je prišlo do nekaterih sprememb pri posameznih členih Zakona o društvih, npr. spremembe 6. člena, kjer je opredeljeno, da lahko društvo ustanovijo tudi tujci, ki imajo v Republiki Sloveniji stalno prebivališče ali začasno prebivališče več kot eno leto. V Zakonu o društvih iz leta 1995 je bilo zapisano, da lahko društvo ustanovi 10 polnoletnih državljanov Republike Slovenije, kar pa

⁴ Omejeno število pravnih oseb

v Zakonu o društvih iz leta 1999 ni več določeno oziroma omejeno; društvo lahko ustanovijo osebe, ki so polnoletne oziroma presegajo starost 18 let.

Zakon o društvih razlikuje med društvi, ki delujejo v javnem interesu, katerih delovanje presega samo interese svojih članov in društva, ki delujejo samo za interese svojih članov (Trstenjak, 1998: 3).

Po 1. členu Zakona o društvih je društvo samostojno, nepridobitno, prostovoljno združenje fizičnih oseb, katerih namen je združevanje zaradi skupno določenih interesov, ki pa so opredeljeni v temeljnem aktu društva (statutu), ter so v skladu s tem zakonom. Društvo samostojno določi svoje cilje in namene, način delovanja ter dejavnost, s svojim temeljnim aktom. Društvo ne sme opravljati pridobitne dejavnosti kot svoje izključne dejavnosti, oziroma samo pod točno predpisanimi pogoji (Zakon o društvih, UR. L. RS. št. 60/1995, 49/1995 – odločba – US in 89/1999).

Financiranje društva je predpisano z 21. členom Zakona o društvih, ki opredeljuje oblike pridobivanja sredstev za svoje delovanje: s prispevki donatorjev, s članarino, z darili, iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva, iz javnih sredstev ter drugih virov.

Ravno v tem času pa je v pripravi oziroma čaka na sprejem v Državnem zboru nov ali bolje povedano spremenjen Zakon o društvih, ki bo na marsikaterem področju povzročil spremembe in ponovno prilagajanje nanj.

3.1.2. USTANOVA

Ustanovo lahko ustanovijo domače ali tuje fizične in pa tudi pravne osebe. V pravnem redu je za ustanovitev ustanove predpisan tako imenovan koncesijski postopek ustanovitve, kar pomeni, da je za ustanovitev potrebno soglasje oziroma dovoljenje pristojnega organa. Pristojnosti pa so zaupane posameznemu ministrstvu, glede na namen, za katerega je ustanova formirana oziroma ustanovljena.

S tem, ko ministrstvo izda soglasje k ustanovitvi določene ustanove, postane ustanova pravna oseba in lahko začne s svojim delovanjem (Trstenjak, 1998: 3).

Kot je iz Zakona o ustanovah razvidno, je ustanova na določen namen vezano premoženje. Ustanova je pravna oseba ter nima lastnikov in ne članov. Ustanovitelj jo ustanovi z namenom, ki je splošno koristen in dobrodelen, izvajanje namena in upravljanje s premoženjem pa zaupa osebi ali organu, ki ga sam določi (Predpisi o društvih in ustanovah, 1996: 55).

Namen ustanove mora biti splošno koristen ali dobrodelen, če je ustanova ustanovljena za področje športa, zdravstva, invalidskega in socialnega varstva, varstva okolja, kulture, itd. Premoženje lahko sestavljajo denar, premičnine in pravice, iz katerih v nadaljevanju izvirajo premoženske pravice (Zakon o ustanovah, UR. L. RS. št. 60/1994).

3.1.3. ZAVODI

Organiziranost zavodov je v Republiki Sloveniji urejena z Zakonom o zavodih iz leta 1996. Zavodi so predvideni za opravljanje dejavnosti na področjih športa, kulture, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, socialnega varstva, itd., če seveda cilj njihove dejavnosti ni pridobivanje dobička.

Zavodi so pretežno tako imenovani »javni«. Potemtakem so pravne osebe javnega prava, ki so ustanovljene s strani države ali občine. Ob tem pa država ne preprečuje ustanavljanja zasebnih zavodov - v tem primeru NVO (Trstenjak; 1998: 2).

Javne zavode lahko ustanovijo mesta, občine ter druge zakonsko pooblašene osebe. Organiziranost zavodov je zakonsko predpisana ter opredeljena v ustanovitvenem aktu zavoda (Zakon o zavodih, UR. L. RS. št. 8/1996).

3.1.4. SINDIKATI

Za sindikalno organiziranost je pomembna ustavna določba o svobodnem ustanavljanju in vključevanju vanje. Podrobneje pa pravice in pravni status sindikatov ureja Zakon o reprezentativnosti sindikatov.

3.1.5. GOSPODARSKE DRUŽBE

Gospodarska družba je po Zakonu o gospodarskih družbah pravna oseba, ki opravlja svojo pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Gospodarsko družbo lahko ustanovi domača ali tuja fizična ali pravna oseba.

Kot je zapisano v 4. odstavku 1. člena Zakona o gospodarskih družbah, se kot gospodarska družbe smatrajo tudi družbe, ki v skladu z zakonom v celoti ali deloma opravljajo dejavnosti, ki niso pridobitne (Trstenjak, 1998: 2).

3.1.6. POLITIČNE STRANKE

1. in 2. člen Zakona o političnih strankah opisujeta politične stranke kot združenje državljanov in državljanek Republike Slovenije, ki uresničujejo svoje cilje, ki so bili sprejeti in so zapisani v programu stranke. Stranke delujejo javno in po demokratičnih načelih (Zakon o političnih strankah, UR. L. RS. št. 62/1994).

Zakon o političnih strankah ureja tudi nekatere posebnosti za te organizacije, vendar jih po temeljni strukturi lahko uvrščamo med društva (Trstenjak, 1998: 2).

3.1.7. NEVLADNE ORGANIZACIJE, KI NISO PRAVNE OSEBE

V Republiki Sloveniji je pravni status NVO brez pravne osebnosti mogoč, vendar morajo kljub temu ustrezati kriterijem za NVO. V praksi pa se pojavljajo številni problemi v zvezi z delovanjem takšnih organizacij, ker na primer: ne morejo odpreti bančnega računa, nimajo varovanega imena, itd. Najpogostejša oblika so razna združenja, ki pa formalno-pravno niso društvo (Trstenjak, 1997: 30, 31).

4. VLOGA IN POMEN NEVLADNIH ORGANIZACIJ V DRUŽBI KOT CELOTI

V Republiki Sloveniji se je po letu 1991 odgovornost za družbeno državno blaginjo v veliki meri prenesla od države na družbo kot celoto, kar je močno vplivalo na sam pojav in razvoj nevladnih organizacij v Sloveniji. Opredelitve in oblike nevladnih organizacij so se zaradi še vedno trajajoče tranzicije, nenehnih družbenih preobratov in sprememb ter fleksibilnosti samega gibanja nevladnih organizacij še vedno spreminjajo.

NVO se v različnih oblikah in obsegu pojavljajo v vseh demokratično urejenih državnih tvorbah, omogočajo državljansko iniciativo ter opravljanje tistih nalog, ki jih je v preteklosti izvajala izključno država (glej Trstenjak, 1998: 1).

Poimenovanje organizacij, ki se v družbah pojavljajo med državo in trgom, je od države do države različno, zato prav pojem nevladne organizacije upravičeno predstavlja nekakšno protiutež državi in državnim institucijam na eni strani in civilno družbo na drugi. NVO so oblike družbenega povezovanja, ki v obdobjih pred osamosvojitvijo Republike Slovenije zaradi specifične politične in družbene ureditve niso bile možne, vendar vseskozi nujno potrebne. NVO prispevajo k pluralizaciji različnih področij družbe, delujejo v javno dobro, pospešujejo konkurenčnost in omogočajo uveljavljanje civilnih pobud.

NVO predstavljajo oblike organiziranja, kjer se lahko državljani združujejo in družijo na osnovi skupnega interesa, ciljev in volje ter tako kot del civilne družbe organizirano nastopajo neodvisno od države. Sama vloga NVO je v povezavi s cilji in interesi širšega spektra civilne družbe, ko država postane nezadostna oziroma ko predstavniki civilne družbe potrebujejo več kot jim država lahko nudi. NVO opravljajo tisto dopolnilno vlogo pri zagotavljanju blaginje za ljudi in opravljajo tiste funkcije, ki jih država sploh ne opravlja ali pa jih opravlja le deloma.

R. Šugman (1998) je civilno družbo oziroma sfero opisal kot prostor, kjer posamezniki premagujejo osamljenost, sebičnost in probleme oblikovanja širših kolektivnih identitet. Civilna družba predstavlja s svojim razširjenim asociacijskim življenjem obliko demokratičnega sobivanja, saj navaja posameznika na javno delovanje, razkriva mu sistem pomembnih življenjskih vrednot, omogoča mu prostor za kolektivno akcijo, posameznik se v njej uči

usklajevati kratkoročne interese z dolgoročnimi usmeritvami, s tem pa se krepi njegova odgovornost do sebe in drugih ljudi.

NVO na področju športa so značilnosti predvsem sodobnih družb. Le-te običajno izvajajo naloge, ki sodijo v kontekst javnega interesa.

Javni interes je v Republiki Sloveniji zelo jasno opredeljen v Zakonu o športu in Nacionalnem programu športa. S tem nevladne organizacije na področju športa prevzemajo del bremena za javno dobro in splošen družben razvoj ter so zaradi tega upravičene do pravne varnosti, zagotavljanja materialnih sredstev in priznanja njihovega velikega pomena (Zbornik o Kongresu športne rekreacije, 2003: 81).

Ustanavljanje subjektov civilne družbe (društev) in njihovih zvez na isti ali višji ravni organiziranosti je skoraj v vsem svetu opredeljeno z zakoni o društvih in ti predstavniki so tipični predstavniki civilne družbe. To pa vsekakor ne velja le za organizacije na področju športa (društva), pač pa tudi vse druge. V njih se vsaj kar se tiče športa člani športno udeležujejo, medtem ko na višji ravni organiziranosti uresničujejo tudi druge naloge (glej Šugman, 1998: 16)

Pomen NVO je za akterje civilne družbe velikega pomena, saj vključevanje v različne NVO posamezniku omogoča oblikovanje mnenj, vrednot o sebi in okolici, ki ga obkroža. Vsa ta spoznanja pa posamezniku pomagajo, da se v sodobni, hitro napredujoči globalni družbi, kar najbolje umesti in razvija tako svoje osebne lastnosti kot tudi sposobnosti.

5. ODNOS MED VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI NA PODROČJU ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI IN V EVROPI

Odnos med vladnimi in nevladnimi organizacijami na področju športa je že nekaj časa pereč problem tako slovenskega kot tudi evropskega in svetovnega prostora. To aktualno vprašanje se pojavlja na vseh večjih konferencah in zasedanjih osrednjih evropskih športnih organov kot so: Komite za razvoj športa Sveta Evrope – CDDS; Evropska nevladna športna organizacija osrednjih športnih zvez – ENGSO; Evropska športna konferenca – ESC; Asociacija evropskih nacionalnih olimpijskih komitejev – AENOC, itd.

Na področju športa v zadnjem času opažamo veliko rast in napredek, predvsem na področju zahodne Evrope. Tu naj izpostavim štiri segmente: športna vzgoja (v Evropi najpogosteje zasledimo izraz »telesna vzgoja« – Physical Education); športna rekreacija ali šport za vse; poudarjen zdravstven vidik in vpliv športa ter nazadnje šport zaradi dosežka ali cilja, ki si ga posameznik postavi (vključno s športno ustvarjalnostjo).

Ob tem je potrebno poudariti, da je ob padcu Berlinskega zidu in razpadu realsocialističnega bloka držav (iz Varšavskega pakta) prišlo tudi do razpada modela državnega športa v teh državah. Zgodovinsko dejstvo je, da je bil šport v dosedanjih realsocialističnih državah pod izjemno močnim vplivom države, se pravi ministrstev s tega področja, saj so ti državni organi v veliki večini usmerjali in vodili politiko športa oziroma športno politiko. Taka naravnost športa v teh državah je imela svoje podlage v odločitvah, ki so jih tudi za to področje sprejemali najvišji partijski organi, saj so vedno znova poskušali preko športa uveljavljati svojo državo in ideologijo v mednarodnem političnem in športnem življenju. Primer tako zastavljenega koncepta športa je mogoče še danes zaslediti na Kubi.

Bistvo koncepta oziroma modela športa v bivših real-socialističnih državah je bilo v dirigiranem sistemu upravnega organa za šport, ki je sprejemal vse odločitve, povezane s športom, usmerjal za šport namenjeni denar in vodil številne športne akcije. Vse druge športne institucije so bile podrejene državnemu organu, saj je le-ta sklepal tudi zelo konkretne protokole o sodelovanju z drugimi državami, v katerih pa je bila partnerica na drugi strani (v zahodnoevropskih državah) največkrat nevladna športna organizacija. Iz naše prakse, se pravi slovenske, lahko navedemo sporazum med Ministrstvom za šport Belorusije, ki je urejalo odnose, in bivšo Telesno-kulturno

skupnostjo Slovenije oziroma Zvezo telesno-kulturnih organizacij Slovenije (ZTKOS). Takšnih primerov je bilo še veliko. Največkrat je bila takšna usmeritev podprta z zakoni, ki so področje športa urejali na državni ravni in ga v dobršni meri tudi sofinancirali. Tak princip delovanja ni prav nič presenetljiv, saj je bila v takratnem sistemu država upravni organ, središče vsega dogajanja. Državna lastnina nad proizvodnimi sredstvi, tudi športom, je bila temelj takšnega modela ureditve športa. Z vsebinskega – športnega vidika je potrebno izpostaviti dejstvo, da je bilo v takšni ureditvi največ zanimanja za šport usmerjenega v dosežek, da je bila vsa zgradba športa podrejena »dosežku« in uveljavitvi države ter da mnoge države sploh niso poznale prizadevanj in akcij športne rekreacije (športa za vse) zahodnega sveta ali pa jim zaradi slabe razvitosti in ustvarjalnosti niso mogle slediti. Povsem razumljivo je, da je bila športna rekreacija še kako povezana s splošnim družbenim standardom, ki pa je bil v vseh teh državah na izjemno nizki ravni (»trim« je v vzhodnoevropske države prodril relativno pozno, da o drugih oblikah rekreacije ne govorimo) (R. Šugman; Sodobni trendi v razvoju športa v Sloveniji in tujini, 2000: 1-2).

Model športa v zahodnoevropskih državah izhaja iz zasebne lastnine, visokega osebnega in družbenega standarda in s tem iz številnih možnosti vključevanja človeka v različne oblike športne dejavnosti. Socialni položaj je odločilno vplival na možnost športnega udejstvovanja, seveda z mnogo prištetiimi negativnimi predznaki. Zelo zanimivo dejstvo, ki ga ne smemo zanemariti, je, da so vse oblike in novosti na področju športne rekreacije (športa za vse) začele porajati na Zahodu, pa najsi bo to s teoretičnimi ali s praktičnimi rešitvami. Tudi koncept športne vzgoje v teh državah je bil in je še danes postavljen tako, da otrok ob vzgoji dobi mnoge informacije o športih, ki jih lahko kasneje v življenju izbere za svojo redno športno dejavnost. Šola ga potemtakem nauči in mu privzgoji športne navade in, morda še pomembneje, vrednote. Šport, usmerjen na dosežek, je v rokah inštitutov civilne družbe in je ločen od države. To so torej samostojni in avtonomni športni subjekti, ne glede na to, kako jih država podpira (sofinancira, daje koncesije, ...) (R. Šugman; Sodobni trendi v razvoju športa v Sloveniji in tujini, 2000: 2).

Razumljivo je, da je ta del športne sfere podprt v veliki meri tudi z denarjem sponzorjev, donatorjev, televizije, itd. Na tej točki pa je potrebno poudariti, da so najmočnejše športne organizacije in zveze (osrednje športne federacije oziroma konfederacije, olimpijski komiteji, strokovne panožne športne federacije, itd.) najmočnejši partner državi pri uresničevanju tako imenovane športne politike, oblikovane v parlamentih. Prav zaradi tega je organiziranost oziroma razvejanost organiziranosti športa v zahodnoevropskih državah neprimerljiva z

vzhodnoevropskimi državami. Poleg klasične organiziranosti športa, ki temelji na zakonih o društvih (ta del športa je skoraj po celem svetu enak) so se ponekod že zelo zgodaj začeli pojavljati drugi nosilci dejavnosti na nedobičkonosnih osnovah (zasebni centri) z lastnimi kapitalni vložki. Tu pa se ne moremo čuditi, zakaj je zaradi denarnih vložkov, na primer ZR Nemčija v sedemdesetih letih doživljala veliko migracijo najboljših strokovnjakov iz državnih institucij v zasebni sektor (R. Šugman; Sodobni trendi v razvoju športa v Sloveniji in tujini, 2000: 2).

Modeli športa in posamezni pogledi na šport so torej od države do države, od sistema do sistema, različni. Modeli organiziranosti športa v določenih državah so največkrat odsev družbenopolitičnih razmer različni okolij in ideologije le-teh. Ni povsem nujno, da se model ujema z resničnostjo, je pa res, da človek v veliki večini vsa svoja dejanja usmerja k uresničevanju ciljev, ki si jih določijo ali pa jim jih določa model. Prav zaradi tega bomo težko našli čiste oblike modelov. V različnih državah bodo imeli modeli skupne značilnosti, a se bodo vendar razlikovali v nekaj malenkostih, včasih pa tudi bistveno. Posledično temu ni potrebno jemati vseh modelov kot dokončnih za vse čase. Le-ti so trenutni odsevi oziroma odrazi prevladujočih odnosov, ki marsikdaj tudi kritizirajo modele in poglede na šport. Skratka, modeli so se spreminjali že od nekdaj in mislim, da se bodo tudi v prihodnje.

5.1. NEKAJ PRIMEROV ORGANIZIRANOSTI IN UREJANJA ODNOSOV MED ŠPORTNIMI VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI PRI NAS IN DRUGOD V EVROPI

Za začetek naj pojasnim, kaj so vladne organizacije na področju športa ali vladni športni organi. To so športni organi, ki jih imenuje parlament, vlada ali upravni organi (največkrat ministrstva) in zastopajo javni interes v športu.

Prav nasproti tem, se pravi vladnim organizacijam, pa najdemo nevladne organizacije na področju športa. Ustanavljajo jih člani na najnižji ravni, na višjih ravneh pa društva ali zveze. Vodstveni organi v nevladnih organizacijah so izvoljeni po vseh demokratičnih načelih in pravilih.

Poleg vladnega in nevladnega sektorja v športu pa zasledimo tudi institucije, ki so jih ustanovili vladni in nevladni športni instituti skupaj.

Odnose med vladnimi in nevladnimi organizacijami na področju športa je potrebno urejati na sprejetih opredelitvah EVROPSKE LISTINE O ŠPORTU SVETA EVROPE. Ta odnos je opredeljen v 3. členu omenjene listine, in pravi:

»Vloga državnih oblasti je povsem komplementarna v odnosu do športnega gibanja. Zato je tesno sodelovanje z nevladnimi organizacijami na področju športa bistvenega pomena, da bi s tem zagotovili izpolnitev ciljev te listine, in kjer je potrebno, vključno z ustanavljanjem pogona za razvoj in koordinacijo športa.

Potrebno je pospeševati razvoj prostovoljnega etosa in športnega gibanja, posebej s podpiranjem dela prostovoljnih športnih organizacij.

Prostovoljne športne organizacije imajo pravico vzpostaviti neodvisne procese odločanja v okviru zakonov. Tako vlade kot športne organizacije priznavajo potrebo po medsebojnem spoštovanju odločitev druge strani.

Izpolnjevanj nekaterih določil te listine je lahko zaupano vladnim ali nevladnim športnim oblastem ali športnim organizacijam. Športne organizacije bodo spodbujale nastajanje sporazumov v obojestransko korist med seboj in s potencialnimi partnerji, kot so komercialni sektor, množični mediji, itd., pri čemer je potrebno zagotoviti, da šport, športniki in športnice ne bodo izkoriščani (v druge namene; kršenje človekovih pravic in svoboščin; op. p.).«

Pri vsem tem pa se pojavi problem, kako doseči najustreznejšo povezavo omenjenih institucij, da bi bili mogoči maksimalna prepustnost informacij in korekcija spornih ali dvomljivih odločitev. Hkrati pa ne sme priti do popolne nadvlade enega subjekta nad drugim, še zlasti ne države nad organizacijami civilne družbe v vsesplošnem prizadevanju za krepitev demokracije in njenih načel.

Ta povezava je bistvenega pomena in iz nje oziroma njenih posledic izhajajo različni modeli športa v svetu. V splošnem si danes vse evropske države prizadevajo krepiti nedržavne športne institucije tako, da jim državni organi pri tem pomagajo. Gre predvsem za to, da naj država ne bi imela prevelikega in neposrednega vpliva na institute civilne družbe oziroma, če že mora, se v sistem vključuje na podlagi zakona, po opravljeni demokratični končani proceduri v teh organizacijah. To lahko država doseže na veliko načinov. Nekaj takšnih je:

- priznavanje institucij civilne družbe na področju športa;
- s sredstvi proračuna in drugimi alternativnimi viri;
- s koncesijami, ki jih daje država (na podlagi zakonov ali drugih aktov);

- z zakonskim urejanjem oziroma reguliranjem tistih področij, ki s pomočjo teh vključevanj države omogočajo hitrejši razvoj ali preprečujejo negativne pojave v športu;
- z urejanjem odnosov v društvih ali strokovnih zvezah preko osrednjih športnih zvez. Pri tem ni bistveno vprašanje, ali gre za eno ali dve zvezi, športno federacijo (konfederacijo) ali olimpijski komite. Pomembno je, da država nima velikega neposrednega stika s športnimi izvajalci in da globalno športno politiko določa parlament, uresničujejo pa jo izvajalci kot inštituti civilne družbe. V nasprotnem primeru se lahko država hitro znajde v stanju državnega urejanja (prostovoljne dejavnosti) - športa (R. Šugman, 2000).

V evropskih državah je moč zaslediti veliko različic organiziranosti športa, vendar lahko predvsem na Zahodu najdemo zelo jasne opredelitve. Prav tako med evropskimi državami zasledimo državno skrb za šport, četudi na različnih področjih in na različne načine. Za te države je mogoče trditi, da sta šport in njegova organiziranost zrcalo športne in kulture celotnega naroda. Pojavljajo se sicer različne rešitve oziroma variante organiziranosti, ki imajo kljub podobnosti največkrat korenine izvora v različnih zgodovinskih okoliščinah.

V nadaljevanju se bom na kratko usmeril in bolj na splošno opisal organiziranost športa v nekaterih evropskih državah, ki so nam bližje (povzeto po R. Šugman; Sodobni trendi v razvoju športa v Sloveniji in tujini, 2000).

5.1.1. AVSTRIJA

Vladne organizacije: po najnovejši reorganizaciji je za šport odgovorno ministrstvo za zdravstvo, v okviru katerega delujeta tudi resorja za šport in socialno skrbstvo. Odgovorno je za gradnjo in vodenje državnih objektov za šport, razdeljevanje denarja športnim organizacijam, za spodbujanje športne dejavnosti nacionalnega pomena (pomoč društvom pri oprostitvi davkov, itd.).

Nevladne organizacije: organizacija športa temelji na dejavnosti športnih društev in zvez. Osrednje telo prostovoljnega športa je Osrednja športna federacija (BSO), ki so jo ustanovile strokovne športne organizacije. Predstavlja ves organiziran šport v Avstriji. Med člani BSO najdemo tudi tri ideološko strankarsko usmerjene organizacije: Delavska zveza za šport (ASKO), Neodvisna športna zveza (ASVO) in Unija gimnastike in športa Avstrije (UNION). V BSO so vključene zvezne strokovne organizacije in NOK.

5.1.2. BELGIJA

V Belgiji je moč zaslediti velike posebnosti zaradi treh govornih območij.

Vladne organizacije: za šport je pristojnih več ministrstev – odvisno od področij (npr.: šolsko za šport v šolah, ministrstvo za javna dela za gradnjo objektov, itd.). Država priznava le športne zveze. Temeljna naloga države je, da dela v korist organiziranega športa in zasebnih pobud.

Nevladne organizacije: osrednja športna organizacija v Belgiji je Medfederalni (glede na tri območja) olimpijski komite Belgije, ki ga sestavlja 26 nacionalnih zvez športnih panog olimpijskega programa, 40 zvez neolimpijskega programa in 10 pridruženih članic. Razdeljen je na štiri upravna področja: za vrhunske športne dosežke, za šport za vsakogar, raziskovalno delo in akcije ter znanost v športu (zlasti za koordinacijo med vedami). Šport v tej državi je organiziran preko športnih združenj na prostovoljnih temeljih.

5.1.3. DANSKA

Šport na Danskem sloni predvsem na nevladnem sektorju in amaterizmu. Ne glede na povečano pomoč države se »svoboda in samostojnost športnih organizacij ne samo spoštujeta, ampak sta predvsem pomembna instrumenta praktičnega izobraževanja.«

Vladne organizacije: za šport je odgovorno ministrstvo za kulturo, za šolski šport pa ministrstvo za šolstvo.

Nevladne organizacije: šport je organiziran predvsem preko štirih združenj, ki skupaj z NOK Danske sestavljajo Nacionalni športni svet. Ta združenja so: športna konfederacija (ima 53 strokovnih zvez); gimnastično in mladinsko združenje; združenje za atletiko, gimnastiko in strelstvo ter gospodarsko (trgovsko) športno združenje.

Februarja 1993 je Nacionalni športni svet sprejel sklep o združitvi obeh organizacij v Nacionalni olimpijski komite in Športno konfederacijo Danske.

5.1.4. FINSKA

Temeljna usmeritev športa na Finskem se razvija v treh smereh: prva je civilizacijska komponenta udejstvovanja v športu (šport za vse); druga je omogočanje možnosti za to dejavnost in tretja prizadevanje, da se preko športa razvija mednarodno sodelovanje in zagotavlja mir.

Vladne organizacije: Ministrstvo za šolstvo (oddelek za šport) je odgovorno za šport. Skrbi za financiranje športa, razvoj športne znanosti, načrtovanje in gradnjo objektov in vodenje mednarodne politike v skladu z odločitvami tega ministrstva. V ministrstvu imajo dva posvetovalna organa: nacionalni športni svet (ki oblikuje tudi tališča do potrebnih sredstev) in nacionalni svet za raziskovalno delo na področju športa.

Nevladne organizacije: zgodovinsko je pogojenih pet nevladnih športnih organizacij: Centralna športna zveza Finske – SVUL (ima 51 zvez in skrbi za množični ter vrhunski šport), Delavska športna zveza – TUL, Švedska centralna športna zveza Finske – CIF (včlanjuje predvsem Švede, ki živijo na Finskem), Nogometna zveza Finske – SPL in Finski olimpijski komite.

5.1.5. FRANCIJA

Šport je tukaj v pristojnosti države in športnih zvez. Država je odgovorna za šolanje kadrov, za profesionalno delo na tem področju in skupaj z zvezami tudi za vrhunski šport. Država vpliva, da bi bila demokratizacija športa čim večja, zato je v Franciji eden od dolgoročnejših ciljev pridobitev čim večje pristojnosti zvez.

Vladne organizacije: osrednji državni organ je državni sekretariat (ministrstvo) za mladino in šport s tremi področji: športna uprava, katere naloga je skrb za napredek športa kot celote, skrb za razdeljevanje državnega denarja, skrb za akcije, vodenje upravnih poslov, organiziranje in koordiniranje športno-medicinske pomoči, skrb za raziskovalno dejavnost in nacionalne objekte, vodenje mednarodne politike, itd. Naslednja organizacija oziroma organ je uprava športnih zvez, ki predvsem izvaja vse akcije in koordinacijo državne administracije zaradi proračunskih vprašanj. Francija ima nasploh med vsemi zahodnoevropskimi državami najbolj razvit državni aparat na področju športa.

Nevladne organizacije: obstaja samo Nacionalni olimpijski in športni komite (skupno telo), sestavljen in 77 športnih zvez in predstavlja enotno organizacijo v dogovarjanju z državo, ko gre za splošne interese, sodeluje z MOK in NOK, opravlja še vrsto drugih nalog (znotraj komiteja je razvejana organizacija zaradi različnih vprašanj) in predstavlja Francijo v mednarodnem merilu.

5.1.6. GRČIJA

Po letu 1981 je prišlo v Grčiji do velikih sprememb, ki se kažejo v povečani skrbi za šport v šolah (preko šolskih športnih skupin, sorodnim našim ŠŠD-jem), v državni reorganizaciji tekmovalnega športa, ki se zrcali v povečani demokratizaciji v društvih in klubih, v večji skrbi za šport za vse, v povezavi športa z znanostjo in v povečani gradnji objektov. Šport v Grčiji je po vplivu države uvrščen takoj za Francijo (ali po nekaterih merilih celo pred njo). Če povzamemo, vloga države je prevladujoča.

Vladne organizacije oziroma organi: za šport je odgovorno ministrstvo za kulturo oziroma njegov podsekretariat, ki spremlja delo tako imenovanega generalnega športnega sekretariata, ki ima pod seboj številne uprave (za razvoj športa, za vodenje vrhunškega športa, za upravljanje objektov, itd.).

Nevladne organizacije: NOK Grčije in Skupščina športnih federacij. Zanimivo je, da v NOK opravljajo delo stalni in občasni delavci, v njem so tudi člani ministrstva in državnega sekretariata. Ob omenjenih obstaja v Grčiji še 24 samostojnih (neodvisnih) športnih federacij.

5.1.7. ITALIJA

Vladni organi: za šport je pristojno ministrstvo za turizem in prireditve, ki spremlja delo NOK Italije – CONI in druga ministrstva (ministrstvo za šolstvo je odgovorno za šolski šport, ministrstvo za obrambo za šport v oboroženih enotah, itd.). Italija nima posvetovalnega organa med vladnimi in nevladnimi organizacijami. Tukaj je pomembno poudariti, da je močnejša regionalna upravna administracija, ki pripravlja tudi nekatere zakonodajne rešitve in predvsem skrbi za splošno propagando v športu in za športno rekreacijo.

Nevladne organizacije: šport v civilni sferi je organiziran predvsem preko nevladnih športnih organizacij. Italija ima CONI (Nacionalni olimpijski komite Italije) in 39 priznanih nacionalnih

športnih federacij. CONI na športnem področju v Italiji pomeni praktično vse in posledično temu je tudi zakonsko priznana kot najvišji organ športa v Italiji. Pokriva tudi neolimpijske športne panoge. Delovanje te organizacije je tesno povezano z dejavnostjo strokovnih federacij. Financiranje športa poteka predvsem preko Nacionalnega nogometnega sklada (Totocalcio). CONI in športne federacije imajo izredno razvito decentralizirano strukturo po regijah, provincah in na lokalnih ravneh oblasti. Poleg vsega naštetega pa ima visoko razvito še strokovno profesionalno službo. Dejavnosti se izvajajo tudi preko mladinskih centrov, športnih šol – inštitutov za športno znanost, centra za športno opremo in objekte, dokumentacijskega centra itd. CONI je prav tako ustanovitelj Inštituta za športne kredite (dejanske interne banke športa) in Sportassa (sklada za zavarovanje športnikov). Po vsem naštetem bi lahko dejali, da je CONI državna institucija.

5.1.8. LUKSEMBURG

Z državnim zakonom iz leta 1976, so bile uzakonjene enake pravice in dolžnosti državnih in zasebnih organizacij na področju športa. Država opravlja predvsem naloge na področju izobraževanja v šolah, pri obšolskih dejavnostih, na področju športa v vojski in tudi na področju tako imenovanega tekmovalnega in rekreativnega športa.

Vladne organizacije: obstajata administracijska uprava za »telesno kulturo« in šport v okviru ministrstva za šolstvo ter komisariat vlade za šport. V okvir te službe sodita tudi Nacionalni športni inštitut in Nacionalna šola za šport (pa tudi nekateri centri, kot na primer plavanje, itd.).

Nevladne organizacije: osrednji športni organ je Luksemburški olimpijski in športni komite, ki vključuje vse nacionalne športne federacije in združenja; vlada ga priznava kot glavno predstavniško telo za šport na nacionalni ravni in zato so odnosi z državo institucionalizirani. Pri vseh pomembnih odločitvah vlade, zlasti pri financiranju, splošnih pravnih zadevah in športni zakonodaji, itd.) imajo stališča tega komiteja posebno veljavo. Mimo običajnih organov vodenja in LOK še 8 posebnih komitejev.

S sprejetjem zakona je bil ustanovljen tudi posvetovalni organ ministrstva, v katerem so predstavniki vlade, olimpijskega in športnega komiteja, zvez, združenj, itd. Njihova naloga je, da dajejo pobude in mnenja o različnih vprašanjih s področja športa.

5.1.9. NIZOZEMSKA

Ves šport je vezan na športne organizacije in tem nudi država vso pomoč.

Vladne organizacije: pri vladi je za šport odgovorno ministrstvo za zdravstvo in kulturo, v okviru katerega deluje uprava za šport. Ima dva oddelka: oddelek za splošna vprašanja in mednarodne zveze ter oddelek za razvoj. Ministrstvo skrbi za štiri naloge, in sicer za obvezno športno vzgojo, za zdrav način življenja vseh ljudi, za mednarodno sodelovanje in za koordinacijo nacionalne ter mednarodne ravni. Razumljivo je, da ministrstvo financira tudi športno dejavnost.

Nevladne organizacije: Nizozemska športna federacija predstavlja šport te države. Vanjo je včlanjenih 90 športnih zvez (delo je razdeljeno na sedem področij). Ob njej delujejo na nacionalni ravni še Nizozemska katoliška športna zveza, Nizozemska krščanska športna unija in Nizozemska kulturna športna zveza (najmočnejša je FŠ Nizozemske – vse tri so sestavni del te zveze). Enako velja za NOK Nizozemske, ki deluje navzven kot samostojna organizacija, sicer pa je sestavni del NŠF. Osrednja športna organizacija je ustanovila Nacionalni športni center, katerega storitve lahko koristijo vse organizacije. Olimpijski komite in Športna konfederacija Nizozemske sta se leta 1993 združili v eno organizacijo.

5.1.10. NORVEŠKA

Šport v tej državi je pomemben vidik nacionalne kulture in je kot tak integralni del nove kulturne politike Norveške, ki je usmerjena v nekaj ciljev: popularizacija, demokratizacija in decentralizacija športa ter s tem kulture kot celote. Elementi »nove kulturne politike« so: državno financiranje (bolje: sofinanciranje), zakonodajna vloga, načrtovanje in informiranje na področju športa.

Vladne organizacije: za šport v državi je odgovorno ministrstvo za kulturo in znanost – generalna direkcija za šport in mladino, ki ima dve službi: športni urad (splošna vprašanja športa, ki so vezana na državo, kot so financiranje športnih zvez in NOK, šport prizadetih oseb, raziskovalno delo, kulturni centri, mednarodna dejavnost vlade, itd.) in tehnično-športni urad, ki je odgovoren predvsem za projektiranje, dajanje soglasij za objekte, itd.

Nevladne organizacije: najvišji športni organ Norveške je norveška športna konfederacija (ŠK), ki vključuje 45 športnih federacij. Pristojna je za sodelovanje z vlado, vendar je popolnoma neodvisna. Glavni organ te organizacije je športni kongres (vsaka tri leta - ima več kot 150 delegatov), med kongresoma pa vodi organizacijo upravni odbor. Poleg ŠK obstaja še Norveški olimpijski komite, ki je izključno odgovoren za nastope na olimpijskih igrah in za širitev olimpijske misli.

V letu 1996, po olimpijskih igrah v Atlanti, sta Norveška športna konfederacija in Norveški olimpijski komite sklenila, da se združita v eno organizacijo.

5.1.11. ŠPANIJA

Po letu 1977 se je začela obsežna akcija decentralizacije športa, ki je bil to tedaj trdno v rokah države.

Vladne organizacije: obstaja samostojni »višji športni svet« kot osrednje telo, ki je odgovorno za napredek športa in je pod okriljem ministrstva za kulturo. To je torej avtonomno in neodvisno telo z razvejano strukturo kot posledico decentralizacije športne uprave v Španiji. Na vsakem področju športa so opredeljeni temeljni cilji, na primer tekmovalni šport – pomoč športnim zvezam, upravljanje športnih središč za mlade in začetnike, upravljanje središč za nadarjene itd.; rekreativni šport – skrb za razširitev akcije šport za vsakogar, itd.. Ministrstvo za šolstvo in znanost je odgovorno za šport v šolah, ministrstvo za obrambo pa za šport v vojski itd.

Nevladne organizacije: osrednji športni organ je Španski olimpijski komite kot samostojna organizacija z zakonsko osnovo. Deluje skupaj s športnimi zvezami, ki jih je 54. Pri teh se večkrat poudarja, da gre za zasebne organizacije, vendar je treba povedati, da je pri tem mišljeno prostovoljno združevanje ljudi v društvih na podlagi zakona; ne gre torej za zasebnitvo! Ustanovitev nove športne zveze ni mogoča brez soglasja »višjega športnega sveta«.

Španija ima zaradi svoje preteklosti (tudi zaradi Frankovega režima), hitrega razvoja in vključevanja v Evropo v svojem sistemu športa neke posebnosti, ki jih ni mogoče zaslediti v drugih evropskih državah. Tu gre za posebne oblike društev z zasebno osnovo, zasebnim kapitalom, vrednostnimi papirji itd. Gre predvsem za društva, ki dejansko temeljijo na organizaciji podjetij – pomislimo samo na nogomet, košarko, itd.

5.1.12. ŠVICA

Posebnosti v organiziranosti športa v tej državi izhajajo iz posebnosti politične ureditve. Naloge so med državo in prostovoljnimi športnimi organizacijami točno razmejene; izhodišča so podana v ustavi, konkretizacija pa je v ustreznih zakonskih aktih.

Vladne organizacije: na ravni konfederacije je za šport odgovorno ministrstvo za notranje zadeve. Konfederacija usmerja predvsem šolski šport, koordinira nadzor nad institucijo Mladi in šport, podpira športne zveze in raziskovalno delo, mednarodna športna srečanja, subvencionira športno opremo nacionalnega pomena in vodi zvezno gimnastični in športno šolo (Maglinggen), ki opravlja vso strokovno delo zunaj obveznega šolskega sistema. Posvetovalno strokovno telo konfederacije je Zvezni gimnastični in športni komite (CFGS).

Nevladne organizacije: osrednje telo je Švicarska športna asociacija (ASS), ki združuje 74 športnih zvez. Deluje prek centralnega komiteja, stalnih komitejev (šolski center, mladinski komite, komite za informiranje, za elektronsko obdelavo podatkov, za mladino, za šport za vse, za ženski šport itd.) in občasnih komitejev. Poleg ASS obstajajo še Švicarski olimpijski komite (COS), kamor je vključenih 33 zvez, Švicarska fundacija za športno pomoč (predvsem vrhunskim športnikom), Šport Toto organizacija (SST) in Nacionalni komite za vrhunski šport (CNSE), ki je izključno pristojen za vrhunski šport, za šolanje kadrov in financiranje trenerskih mest za to področje.

5.1.13. ŠVEDSKA

Na Švedskem je šport razvejano in neodvisno gibanje, ki temelji na društvih in klubih.

Vladne organizacije: nobeno ministrstvo ni posebej pristojno za šport, ampak so pristojnosti porazdeljene med več resorjev. Za financiranje športa skrbi na primer ministrstvo za gospodarstvo.

Nevladne organizacije: v središču športnega dogajanja je Švedska športna konfederacija (SFR), ki je uradno pristojna za šport v tej državi. Opravlja vse naloge na tem področju, vključno z delitvijo denarja, ki ga za šport namenja država preko ministrstva za gospodarstvo.

Vključuje 58 športnih zvez, ki so odgovorne za razvoj svojih športnih panog. Poleg SRF obstaja nacionalni olimpijski komite s klasičnimi nalogami, ki izhajajo iz statuta MOK (Mednarodnega olimpijskega komiteja).

5.1.14. TURČIJA

Šport v glavnem nadzoruje država, temeljna pozornost pa je posvečena športu mladih.

Vladne organizacije: osrednji vladni organ, pristojen za šport, je ministrstvo za šolstvo in šport, v okviru katerega deluje generalna uprava za športno vzgojo in šport. Slednja ima številne resorje, tako da je odgovornost za naloge športa močno zgoščena v državnem aparatu. Za primer navedimo, da ima generalna uprava sledeča delovna telesa: generalni svet, disciplinsko komisijo, višji disciplinski svet, komite za civilne tožbe, nadzorni svet itd. Ob teh pa obstajajo še štirje namestniki direktorja generalne uprave, ki vodijo še 14 osebnih sekcij, in sicer za objekte, šolo strokovnih kadrov, zagotavljanje določene opreme itd.

Nevladne organizacije: osrednje nevladno športno telo je Turški olimpijski komite, ki je odgovoren za vse olimpijske dejavnosti na nacionalni ravni. Ob NOK imajo še Športno konfederacijo amaterskih športnih klubov in štiri nevladna združenja (športnih novinarjev in zdravnikov, športno fundacijo in fundacijo za napredek rokoborbe). Športna konfederacija varuje interese športnih klubov, zagotavlja denar za njihovo delovanje, šola strokovne kadre in zagotavlja določeno opremo.

5.1.15. VELIKA BRITANIJA

Vse štiri dežele v okviru Velike Britanije imajo svoje predstavnike v parlamentu kot najvišjem zakonodajnem telesu kraljevine. V načelu veljajo zakoni s področja športa za celotno območje Velike Britanije, nekatere odločitve pa lahko sprejemajo tudi posamezne dežele (Anglija, Severna Irska; Škotska in Wales). Vse je odvisno od posebnosti le-teh.

Vladne organizacije: nobeno nacionalno ministrstvo ni posebej pristojno za šport, ampak je več vladnih resorjev pristojno za posamezne naloge (ministrstvo za človekovo okolje, komisija za vasi, svet za zaščito okolja, komisija za razvoj, ministrstvo za obrambo itd). Ob teh nastajajo tako imenovani športni sveti (Sports Councils) kot avtonomna izvršilna telesa, ustanovljena leta

1972 na podlagi odločitve kraljevine z namenom, da širijo znanje o športu, vzdržujejo objekte na ustrezni ravni, pomagajo pri organizaciji tekmovanj in izboljšanju rezultatov ter širijo športno-rekreativno dejavnost državljanov.

Nevladne organizacije: na nacionalni ravni deluje Centralni svet za športno rekreacijo (CCPR), Britanski olimpijski svet, Svet za igre Commonwealtha, Športna zveza za šport invalidov, Nacionalni svet za šolski šport itd.

Posamezne evropske države imajo svojo lastno organiziranost nevladnih organizacij. Osrednje mesto v predstavljanju britanskega športa v svetu, vsaj ko gre za olimpijske igre, pripada Olimpijskemu svetu VB. Posamezne dežele imajo tudi svoje športne zveze, v katere so vključene strokovne zveze za posamezne športne panoge.

Prisotna pa je še ena posebnost, ki jo je vredno omeniti, in sicer: državne športne zveze Anglije, Severne Irske itd. se lahko včlanijo v nacionalne zveze za posamezne športne panoge VB (nekateri se včlanjujejo direktno v mednarodne, in ne preko nacionalnih). Priznanih je 64 športnih panog, vendar jih je na nacionalni ravni organiziranih le 26.

Zdaj pa si pogledajmo nekaj podrobnejših značilnosti športnih organizacij v vzhodno-evropskih državah.

Glavna usmeritev športa in njegove organiziranosti je v bivših državah real-socializma (ne glede na minimalne razlike med državami) temeljila na leninističnem konceptu športa na odločujoči vlogi države in ideologiji komunistične partije. Šport je bil v službi sistema, njegove uveljavitve in uveljavitve države doma in v mednarodnem merilu. Lahko bi dejali, da je vse, kar je bilo v zvezi s športom, bilo »državno«. Država je bila ustanoviteljica vseh institucij (npr. Državni institut za fiskulturo), država je bila podrobna načrtovalka mesečnih, letnih, srednjeročnih načrtov ter programov; urejala je objekte, raziskovalno delo itd. V vseh povojnih letih je bil v teh državah namenjen primarni poudarek »vrhunski športni ustvarjalnosti« in s tem tehnologiji. Šele v zadnjih letih lahko opazimo spremembe na tem področju. Pojavljati se je namreč začela drugačna miselnost v športu in pa šport za vsakogar.

Po spremembah političnega sistema v teh državah, leta 1989, je danes še prezgodaj govoriti o tem do kakšnih sprememb je oziroma bo prišlo v športu. Nekaj pa lahko z gotovostjo zatrdimo: mnoge države so že postale članice Sveta Evrope (že leta 1989 sta bili Madžarska in Poljska opazovalki v komiteju za razvoj športa), nekatere so postale članice tega organa prej kot Slovenija. Slovenija je namreč postala članica Sveta Evrope, maja 1993, vendar nobena druga bivša socialistična država ni postala tako hitro članica drugih evropskih integracij.

5.1.16. ALBANIJA

Vladni organ, ki je odgovoren za šport, je ministrstvo za kulturo, mladino in šport. Vloga države v športu je v Albaniji izjemno močna.

Nevladna organizacija je NOK Albanije, ki vključuje 20 strokovnih zvez.

5.1.17. ČEŠKA REPUBLIKA

Vladni organ oziroma organizacija je ministrstvo za šolstvo, mladino in šport. Sektor za šport skrbi za posle, ki so v pristojnosti države.

Nevladne organizacije: osrednja nevladna organizacija je Športna zveza Češke, ki združuje vse športne federacije, razen Sokola, ki je samostojna organizacija, imenovana Češka sokolska zveza. Ustanovljeni sta tudi organizaciji Šport za vsakogar in Zveza šolskih športnih društev, ki delujeta v okviru športne zveze. Poleg omenjenih pa samostojno deluje tudi Češki olimpijski komite.

5.1.18. ESTONIJA

Vladni organ je oddelek za šport v okviru ministrstva za šolstvo.

Nevladna organizacija na področju športa pa je Estonska centralna športna zveza, ki združuje vse športne federacije. Ob njej deluje tudi Olimpijski komite Estonije.

5.1.19. HRVAŠKA

Na Hrvaškem so leta 1992 reorganizirali šport, vendar sprememba ni zadovoljila vseh športnih delavcev in športnikov. Zakon, ki so ga sprejeli, podrobno ureja odnose v športu in z njim je celo ustanovljen NOK oziroma ukinjena Športna zveza Hrvaške.

Vladna organizacija na področju športa je na Hrvaškem ministrstvo za šolstvo, kulturo in šport.

Nevladne organizacije: od 1. 1. 1993 obstaja le NOK Hrvaške. Pod njegovim okriljem deluje 47 strokovnih organizacij, zunaj nje pa še reševalne službe, Rock'n Roll in Aerobična oziroma fitness zveza. Vsi finančni in drugi vsebinski tokovi tečejo izključno prek osrednje zveze – Olimpijskega komiteja Hrvaške.

5.1.20. LATVIJA

Vladna športna organizacija je Ministrstvo za vzgojo, v okviru katerega deluje uprava za šport.

Nevladne organizacije: glavna v državi je Športna konfederacija Latvije, ki vključuje 62 športnih zvez, zunaj nje pa so bridge, biljard, orientacija, podvodni športi. Ob njej pa je seveda tudi NOK Latvije.

5.1.21. MADŽARSKA

Velja ugotovitev, da so na Madžarskem najbolj reorganizirali šport v vsebinskem in organizacijskem smislu v primerjavi z drugimi bivšimi državami socialističnega političnega sistema.

Vladne organizacije: glavni organ na nivoju države je ministrstvo za kulturo in vzgojo, v okviru katerega deluje nacionalni urad za telesno vzgojo in šport.

Nevladne organizacije: osrednja zveza je športa zveza Madžarske, ki vključuje 35 strokovnih zvez, kljub temu da je organiziranih še več zvez, vendar vse niso članice te osrednje zveze (atletika, nogomet, šolski šport itd.). Razumljivo je, da na Madžarskem obstaja tudi NOK z nalogami, ki izhajajo iz ustanovne listine MOK.

5.1.22. POLJSKA

Vladni organ je ministrstvo za šolstvo, telesno vzgojo in mladino z oddelkom, ki se ukvarja s turizmom in športom.

Nevladne organizacije: osrednja organizacija je Športna konfederacija Poljske, ki vključuje 56 strokovnih zvez. Ob njej deluje tudi NOK Poljske.

5.1.23. ROMUNIJA

Vladne organizacije: ministrstvo za mladino in šport skrbi za tekmovalni šport in šport za vse, ministrstvo za šolstvo pa za šolski šport.

V Romuniji po padcu socializma obstaja le ena nevladna organizacije – NOK Romunije, ki vključuje vse strokovne zveze in ima veliko oblast na področju športa.

5.1.24. RUSIJA

V Rusiji obstaja kot *državni organ* za šport Zvezni komite za telesno kulturo kot resorni organ vlade. Ta komite še vedno odpravlja podobne naloge kot v času SZ, vendar ob njem vedno večjo veljavo pridobivata nevladni športni organizaciji.

Nevladne organizacije: Športna federacija Rusije in Ruski olimpijski komite.

5.2. ORGANIZIRANOST ŠPORTA V EVROPI NA NIŽJIH RAVNEH OBLASTI

V pregledu organiziranosti športa je bilo zelo malo povedanega o organiziranosti športa na tako imenovanih regionalnih in lokalnih ravneh oblasti. Nasploh je treba reči, da vse države v Evropi poznajo organiziranost športa na tej ravni, vendar je le-ta odvisna od velikosti države ter razvitosti in stopnje demokratizacije športa v posameznem okolju.

Ponekod imajo šport organiziran samo še na najnižjih ravneh oblasti (Ciper, Irska, Islandija, Luksemburg, Švedska), drugod med lokalnimi in najvišjimi regionalne strukture športa (Avstrija, Belgija, delno Danska, Finska, Francija, Grčija, delno Nizozemska, Italija, Norveška, Portugalska, Španija, Švica, Turčija, Velika Britanija), nekatere države pa imajo organiziran

šport samo na najvišji ravni oblasti (Malta, Vatikan). Razumljivo je, da je temeljno vprašanje, kakšne naloge in pristojnosti imajo športni vladni organi oziroma vladne organizacije na področju športa in nevladne organizacije na področju športa. Lahko namreč vplivajo na množičnost (šport za vse), na povezovanje in koordinacijo temeljnih izvajalcev, pa tudi na sofinanciranje iz proračunov lokalnih oblasti. Običajno je vse to zakonsko predpisano in v mnogih državah imajo prav oblasti v regijah nalogo, da samostojno zakonsko uredijo odnose v športu na tistih področjih, ki so »naloga« države (R. Šugman; Sodobni trendi v razvoju športa v Sloveniji in tujini, 2000).

5.3. KRATEK POVZETEK OZIROMA PRIMERJAVA MED DRŽAVAMI

Glede na to, da je bila zgoraj opisana organiziranost športne sfere kar nekaj evropskih držav, bom zaradi večje preglednosti povzel glavne značilnosti ureditev tako na državni ravni kot v civilni sferi.

Če se najprej po vrsti ozrem na državno raven organizacij na področju športa zahodno-evropskih držav, je v Avstriji za šport odgovorno ministrstvo za zdravje, v okviru katerega delujeta športni resor in resor za socialno skrbstvo. V Belgiji je za šport pristojnih več ministrstev – odvisno od področij dela (ministrstvo za šolstvo, javna dela itd.). Na Danskem, kjer šport temelji predvsem na amaterizmu in volonterizmu, je za šport odgovorno ministrstvo za kulturo, za šolski šport pa ministrstvo za šolstvo. Na Finskem, kjer je pogled na šport podoben Danskemu, je za šport odgovorno ministrstvo za šolstvo (oddelek za šport). Znotraj dela ministrstva imajo tudi dva posvetovalna organa, in sicer nacionalni športni svet in nacionalni svet za raziskovalno delo na področju športa. V Franciji je osrednji državni organ državni sekretariat (ministrstvo) za mladino in šport. Znotraj njega ločijo tri področja, in sicer športno upravo, javno upravo in upravo športnih zvez. Francija je ena od zahodnoevropskih držav z najbolj razvitim državnim aparatom za področje športa. V Grčiji je na področju športa na čelu ministrstvo za kulturo, oziroma njegov pod-sekretariat, ki spremlja delo tako imenovanega generalnega športnega sekretariata, ki ima po seboj številne uprave (za razvoj športa, za vodenje vrhunškega športa, za upravljanje objektov itd.). V Italiji je za šport pristojno ministrstvo za turizem in prireditve, ki spremlja delo NOK Italije (CONI) in druga ministrstva (ministrstvo za šolstvo je odgovorno za šolski šport, ministrstvo za obrambo za šport v oboroženih enotah itd.). V Luksemburgu obstajata administracijska uprava za »telesno kulturo« in šport v okviru ministrstva za šolstvo ter komisariat vlade za šport. V okvir te službe sodita tudi Nacionalni športni inštitut in Nacionalna

šola za šport (pa tudi nekateri centri, kot na primer plavanje itd.). Na Nizozemskem je, podobno kot v Avstriji, za šport odgovorno ministrstvo za zdravstvo in kulturo, v okviru katerega deluje uprava za šport. Na Norveškem je za šport odgovorno ministrstvo za kulturo in znanost – generalna direkcija za šport in mladino. V Španiji obstaja samostojni »višji športni svet« kot osrednje telo, a je pod okriljem ministrstva za kulturo. V Švici je na ravni konfederacije odgovorno ministrstvo za notranje zadeve. Konfederacija usmerja predvsem šolski šport, koordinira nadzor nad institucijo Mladi in šport, podpira športne zveze in raziskovalno delo, mednarodna športna srečanja itd.. Na Švedskem ni za šport pristojno nobeno ministrstvo posebej, ampak so pristojnosti razdeljene na več resorjev. V Turčiji je, tako kot v Sloveniji, za šport pristojno ministrstvo za šolstvo in šport, v okviru katerega, le v Turčiji, deluje generalna uprava za športno vzgojo in šport. V Veliki Britaniji prav tako nobeno od nacionalnih ministrstev ni pristojno za področje športa. Na tem mestu je več vladnih resorjev, ob teh pa nastajajo tako imenovani športni sveti kot avtonomna izvršilna telesa.

V Albaniji, prvi od predstavnic vzhodno-evropskih držav, je za šport odgovorno ministrstvo za kulturo, mladino in šport. Na Češkem je prav tako na čelu ministrstvo za kulturo, mladino in šport. V Estoniji je šport organiziran pod okvirom ministrstva za šolstvo. Na Hrvaškem za šport skrbi ministrstvo za šolstvo, kulturo in šport. V Latviji obstoja ministrstvo za vzgojo, v okviru katerega deluje uprava za šport. Na Madžarskem je glavni organ na nivoju države ministrstvo za kulturo in vzgojo, v okviru katerega deluje nacionalni urad za telesno vzgojo in šport. Na Poljskem je vladni organ ministrstvo za šolstvo, telesno vzgojo in mladino, z oddelkom, ki se ukvarja s športnim turizmom. V Romuniji ministrstvo za mladino in šport skrbi za tekmovalni šport in šport z vse, ministrstvo za šolstvo pa za šolski šport. V Rusiji obstaja kot državni organ za šport Zvezni komite za telesno kulturo kot resorni organ vlade.

Poleg vladne oziroma državne sfere organiziranosti športa v zgoraj omenjenih državah imajo le-te šport urejen tudi na civilni oziroma nevladni ravni. Naj povzamem še ta vidik organiziranosti.

V Avstriji, ki je zopet prva od predstavnic zahodnoevropskih držav, organizacija športa v civilni sferi temelji na dejavnosti športnih društev in zvez. Osrednje telo prostovoljnega športa je Osrednja športna federacija, kamor so vključene tudi strokovne organizacije in NOK. V Belgiji je osrednja športna organizacija Med-federalni olimpijski komite Belgije. Na Danskem je šport na civilni ravni organiziran preko štirih združenj, ki skupaj z NOK Danske sestavljajo Nacionalni športni svet. Po letu 1993 Nacionalni športni svet sprejme sklep o združitvi

organizacij v NOK Danske in Športno konfederacijo Danske. Finska ima pet nevladnih športnih organizacij, in sicer Centralno športno zvezo Finske, Delavsko športno zvezo, Švedsko centralno športno zvezo Finske, Nogometno zvezo Finske in Finski olimpijski komite. V Franciji obstaja Nacionalni olimpijski in športni komite, ki je sestavljen iz 77 športnih zvez in predstavlja enotno organizacijo v dogovarjanju z državo. Tu bi morda lahko potegnili povezavo z ureditvijo v Republiki Sloveniji, ki je natančneje opisana v naslednji točki naloge. V Grčiji poznajo NOK in Skupščino športnih federacij. Kot v Franciji in pri nas, je v Italiji šport na civilni ravni organiziran predvsem preko NOK, ki je najvišji športni organ, in 39 priznanih športnih federacij oziroma zvez. V Luksemburgu poznajo, tako kot v Franciji, Nacionalni olimpijski in športni komite. Na Nizozemskem je športna federacija tista, ki predstavlja šport. Vanjo je vključenih 90 športnih zvez. Tudi NOK deluje pod okriljem zgoraj omenjene federacije. Na Norveškem je najvišji športni organ Norveška športna konfederacija, ki vključuje 45 športnih federacij oziroma zvez. NOK je izključno zadolžen za nastope športnikov na olimpijskih igrah in za širitev olimpijske misli. Po letu 1996 sta se ti dve organizaciji združili v eno, kar bi zopet lahko povezal z združitvijo našega NOK in pa Športne zveze Slovenije v OKS-ZŠZ. V Španiji je, tako kot v Italiji, Sloveniji in še v nekaterih državah, osrednji športni organ NOK. Deluje skupaj s športnimi zvezami, ki jih je 54. V Švici je osrednje športno telo Švicarska športna asociacija, ki združuje 74 športnih zvez. Poleg nje imajo tudi NOK, Fundacijo za športno pomoč, Nacionalni komite za vrhunski šport in Šport Toto organizacijo. Na Švedskem je v središču Švedska športna konfederacija, ki opravlja vse naloge vključno z delitvijo denarja. V Turčiji je osrednje nevladno telo NOK, potem pa so tu še Športna konfederacija amaterskih športnih klubov in štiri nevladna združenja. V Veliki Britaniji na civilni ravni deluje Centralni svet za športno rekreacijo, Britanski olimpijski svet, svet za igre Commonwealtha, Športna zveza za šport invalidov, Nacionalni svet za šolski šport itd.

V vzhodnoevropskih državah pa je stanje naslednje. Albanija ima le NOK, ki vsebuje 20 strokovnih zvez. Na Češkem je osrednja nevladna organizacija Športna zveza Češke. NOK deluje samostojno. Na Hrvaškem od leta 1993 obstaja le NOK, pod katerega okriljem deluje 47 strokovnih organizacij. V Latviji je glavna Športna konfederacija Latvije, ki vključuje 62 športnih zvez, nekaj pa jih deluje zunaj nje. Imajo pa tudi NOK. Na Madžarskem je osrednja organizacija Športna zveza Madžarske, ki vključuje 35 strokovnih zvez. Seveda pa obstaja tudi NOK. Na Poljskem je na čelu Športna konfederacija Poljske. Vključuje 56 strokovnih zvez, ob njej pa deluje tudi NOK. V Romuniji obstaja le ena nevladna organizacija, in sicer NOK.

Vključuje vse športne zveze in ima veliko oblast. V Rusiji kot zadnji predstavnici teh držav pa poznajo Športno federacijo Rusije in NOK.

5.4. REPUBLIKA SLOVENIJA

Temeljna usmeritev: po letu 1974 so za šport skrbele tri strukture: (Republiški upravni organ (RKVITK), Samoupravna interesna skupnost za telesno kulturo Slovenije in Zveza telesno-kulturnih organizacij Slovenije). Naštete strukture so vodile politiko, v kateri je bil poudarek na športni rekreaciji, šolskem športu in tudi na vrhunskih športnih dosežkih (kolikor so možnosti dopuščale).

Vladne organizacije: po letu 1974 (do 1990) je bilo delo državnega organa na področju športa tako rekoč neopazno: urejal je vprašanje športa v šolah, rekreacijskega in vrhunškega športa ter športa kot celote do izvršnega sveta (vse bolj načelno). Naloge športa (v imenu države in podružabljanja tega področja kot vseh drugih družbenih obveznosti) so prevzele paradržavne organizacije – skupnosti za telesno kulturo, ki so delile denar za šport iz prispevka iz BOD in vodile načelno politiko. To politiko so uresničevala društva in zveze.

Po spremembah političnega sistema v Sloveniji so bile ukinjene samoupravne interesne skupnosti za telesno kulturo in nekatere njihove naloge (na podlagi zakona) so začasno prevzeli skupščinski odbori za šport, delavce strokovnih služb teh skupnosti pa so prevzeli upravni organi, ki so se tako profesionalno okrepili. Odbori za šport so prenehali delovati 31. marca 1991 in tako je ostal na ravni republike resorni upravni organ za šport – Ministrstvo za šolstvo in šport. Z zakonom sta bila leta 1991 ustanovljena še Zavod za šolstvo in šport ter Republiški inšpektorat za šolstvo in šport. Minister pa je leta 1992 imenoval tudi svoj »Strokovni svet za šport Republike Slovenije« kot posvetovalni organ.

Nevladne organizacije: po letu 1961 (1. Kongresu telesne kulture Slovenije) je bil v Sloveniji vedno osrednji program športnih društev. Tako je pred političnimi spremembami v Sloveniji obstajala Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije, ki so jo ustanovile zveze v občinah ter republiške strokovne zveze ter združenja (46 po številu). Kasneje je bila to Športna zveza Slovenije. Osrednja slovenska športna zveza je bila v vsem prej omenjenem obdobju reprezentant slovenskega športa, povezovalac vseh izvajalcev na republiški ravni, nosilec mednarodne politike športa, koordinator športa v skupnem slovenskem kulturnem prostoru,

usklajevalec programov in končno tudi izvajalec določenega dela programa. Leta 1993 je bilo v ŠZ vključenih 55 republiških strokovnih zvez (danes – nacionalnih panožnih športnih zvez).

15. oktobra 1991 je bil ustanovljen Olimpijski komite Slovenije zaradi nastopanja slovenskih športnikov na olimpijskih igrah. 22. decembra 1995 sta se Športna zveza Slovenije in Olimpijski komite Slovenije združila v novo osrednjo nevladno organizacijo OLIMPIJSKI KOMITE SLOVENIJE-ZDRUŽENJE ŠPORTNIH ZVEZ. Velika večina dotedanjih članic ŠZS se je vključila v novo zvezo (in seveda vse članice dotedanjega OKS). Med pomembnimi zvezami, ki niso pristopile v novo zvezo, sta planinska in taborniška zveza ter Športna unija Slovenije (ŠUS).

5.4.1. ZAKONODAJA O ŠPORTU V REPUBLIKI SLOVENIJI

Šport se kot vrednota ali fenomen v slovenski ustavi ne omenja. Zato je Državni zbor Republike Slovenije aprila 1998 sprejel Zakon o športu. V skladu z določbami tega zakona ima država odgovornost varovanja javnega interesa v športu. Zakon se s svojimi predpisi osredotoča in določa področja športne vzgoje, športne rekreacije, kakovostnega športa, vrhunškega športa in športa invalidov.

Zakon o športu prav tako določa pristojnosti in način sodelovanja ustanov, ki delujejo na področju športa v Republiki Sloveniji, ali pa so z le-tem le povezane.

Državni zbor je dve leti po sprejetju Zakona o športu, in sicer meseca marca 2000, sprejel še Nacionalni program športa, ki določa predvsem izhodišča in usmeritve športa v prihodnosti, vsebino in obseg posameznih pojavnih delov dejavnosti v športu, ki se financirajo ali sofinancirajo iz javnih sredstev, kot so športa vzgoja, športno rekreativna dejavnost, vrhunski šport, kakovostni šport, šport študentov in šport invalidov, razvojne in strokovne naloge v športu ter upravljanje športa in okvirna merila.

5.4.2. ORGANIZIRANOST ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI

Ljudje zadovoljujejo svoje interese in potrebe v športu organizirano ali neorganizirano, redno ali občasno.

Med organiziranimi načini zadovoljevanja interesov in potreb v športu je pomembno udejstvovanje v društvih (neprofitnih organizacijah), ki so temelj sistema organiziranosti športa. Številčnost društev in število vključenih članov, število in pestrost dejavnosti, ustvarjena materialna podlaga, dosežena vrhunska športna ustvarjalnost in drugo so sestavine splošne kulture naroda in bogastvo, ki ga šport zapušča novim rodovom. Društveno življenje Slovencev nasploh je bogato in razvejano ter kaže splošno sociološko značilnost druženja, saj ima skoraj vsaka slovenska vas športna društva. Teh je po številu, izmed vseh društev drugih dejavnosti, največ. V športnih društvih, ki jih v Sloveniji preko šest tisoč, se s športom vzporedno s šolo ukvarja preko 300.000 mladih in odraslih, od tega približno 60 odstotkov zaradi razvedrila, 40 odstotkov pa zaradi morebitnega dosežka ali rezultata (M. Kovač (ur.), 1995, str. 95).

Neorganizirano se ljudje ukvarjajo s športom iz različnih razlogov. Udeležujejo se sami, v krogu družine, skupaj s prijatelji in znanci, sodelujejo na občasno organiziranih športnih srečanjih itd.. Po podatkih raziskav Slovenskega javnega mnenja se najmanj štirikrat več ljudi ukvarja s športom neorganizirano kot organizirano, vendar vsaj za zdaj neorganizirana športna javnost ne zadovoljuje niti ohlapnih evropskih norm zahtevnosti po tedenski vadbi (standard je trikrat tedensko). Potrebno je tudi poudariti, da je v realsocialističnem modelu športa le-ta temeljil na doktriranem izhodišču, naj se ljudje ukvarjajo s športom samo v društvih. Ta doktrina je namreč temeljila na Stalinističnem izhodišču, da je potrebno tudi v športu imeti vse pod nadzorom (M. Kovač (ur.), 1995, str. 95).

Razvoj športa in telesnega gibanja, ki se vedno bolj izpostavlja in propagira, lahko v veliki meri vpliva tudi na organiziranost športa. Tudi organiziranost v športu potrebuje različne pristope, prijeme in organiziranost, odvisno pač od tega, za katero ciljno skupino gre. Organiziranosti lahko ločimo na tiste, ki urejajo tekmovalni šport, športno rekreacijo, vrhunski šport, za neorganizirano športno rekreacijo itd.

Od vsega tega pa je odvisno, ali se športna dejavnost kot takšna lahko povezuje v širše družbeno okolje. V grobem velja, da je športna dejavnost lahko profitna ali pa ne, komercialna ali nekomercialna. Vmesnih stopenj med temi deljenji je ogromno, a je vseeno vredno omeniti, da nekatere dejavnosti posegajo v več polji hkrati, zaradi česar jih je težko ločiti. Pa vendar poleg vseh klasifikacij in deljenj športne dejavnosti najdemo še eno, in sicer šport kot »srečanje drugega«. Šport v funkciji etike, spoznavanja drugačnosti, spoznavanja drugega. Šport v funkciji

razvijanja demokracije, učenja ter svobodnega izraza vsakega posameznika (A. Kranjc Kušlan; M. Hosta; 2005: 16, 17, 18).

5.4.2.1. MODEL ORGANIZIRANOSTI ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V slovenskem športnem prostoru obstajata dva elementa, ki vplivata na zapletenost organiziranosti: vezanost organiziranega športa na tekmovalne sisteme in kar močna oziroma čvrsta povezanost centralnih zvez in panog športa v okviru evropskih in mednarodnih športnih federacij, MOK in drugih organizacij.

Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije je bilo ustanovljeno leta 1991, kar se je zgodilo sočasno s slovensko osamosvojitvijo. Direktorat za šport, ki deluje znotraj tega ministrstva, pokriva več področij: vrhunski šport, šport invalidov, športno rekreacijo, šport za otroke, mladino in študente. Glavne naloge, ki naj bi jih opravljal direktorat za šport, vključujejo pripravo in načrtovanje razvoja športa z dolgoročnim Nacionalnim programom športa in letne načrte. Praktično organizacijo športnih dejavnosti pa še vedno izvajajo športne organizacije. Državna politika se sooblikuje s športnimi organizacijami, zato je vlada ustanovila Strokovni svet za šport, ki je zadolžen za politiko na področju športa. S 16 člani in predsednikom vključuje priznane strokovnjake z različnih športnih področij, ki jih podpira država. Polovico teh predstavnikov imenujejo osebe, ki jih predlagajo predstavniki športnih organizacij, oziroma civilne sfere.

Direktorat za šport upravlja s finančno podporo iz državnega proračuna za nastanek in razvoj osnovnih pogojev za športne dejavnosti in razvoj ter izobraževanje delavcev v športu. Ministrstvo je prav tako odgovorno za vladno predstavitev slovenskega športa na mednarodni ravni.

Od novembra 2000 se je število mest in občin (mestnih občin) v Republiki Sloveniji povečalo iz 62 kar na 193. Praviloma ima vsaka lokalna skupnost Oddelek za družabne in kulturne dejavnosti, ki vključujejo tudi šport. Ob tem je potrebno povedati, da ima nekaj večjih slovenskih mest in lokalnih skupnosti tudi svoje oddelke za šport (zavode). Njihove naloge vključujejo izvajanje Nacionalnega programa športa preko letnih športnih programov na lokalni ravni, kar jim narekuje Zakon o športu. Prav tako spodbujajo in ustvarjajo pogoje za izvajanje in razvoj

športnih dejavnosti ter načrtujejo gradnjo in vzdrževanje športnih objektov (Povzeto iz Zakona o športu: splošne določbe in Nacionalni program športa (1998).

5.4.3. FINANCIRANJE ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI

Športne dejavnosti trenutno financira vlada preko nacionalnega proračuna. Zakon o športu določa finančne smernice, ki določajo državno podporo nacionalnemu gibanju za šport. Neposredna državna podpora športu izhaja iz Nacionalnega programa športa.

Zakon o igrah na srečo, ki so ga sprejeli skupaj z Zakonom o privatizaciji Loterije Slovenije, je odprl še dodaten vir financiranja v športu. To je v veliki meri pripomoglo k povečanju razpoložljivih sredstev za šport. Za razdelitev loterijskih sredstev je bila februarja 1998 na pobudo Državnega zbora ustanovljena Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji (FŠO). Dejavnosti te fundacije določa Pravilnik o merilih in pogojih za uporabo sredstev Fundacije za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji, sprejet marca 1998. Pravilnik določa delež sredstev, ki naj bi se razdelila na štiri različna področja športa, pogoje in določila, ki naj jih izpolnjujejo izvajalske organizacije, ter obdobje in način, na katerega izberejo prosilce. Najpomembnejši organ FŠO-ja je njegov svet, ki šteje 13 članov oziroma predstavnikov športnih organizacij. Ob tem se posamezni odbori strokovnjakov ukvarjajo s specifičnimi težavami iz različnih športnih področij, z namenom varovanja ustrezne razdelitve in optimalne uporabe loterijskih sredstev. Leta 1999 je predstavljala FŠO v enaki meri vir denarja kot osrednji vladni proračun. Na podlagi Zakona o igrah na srečo so nacionalne organizacije za šport ustanovile »Športno loterijo«. Vlada jim je podelila koncesijo za štiri različne igre na srečo. Četrta je ponavadi popolnoma posvečena financiranju slovenske udeležbe na Olimpijskih igrah.

Zakon o financiranju občin, ki je bil sprejet leta 1994, je še posebnega pomena za financiranje športa, saj vsebuje finančna določila, ki veljajo za organe lokalnih skupnosti. Zakon predvideva finančne subvencije iz osrednjega proračuna v primeru, da lokalnim skupnostim ne uspe zagotoviti zadostnih sredstev za osnovne športne programe. Zakon naj bi zapolnil vrzeli, ki ostanejo odprte v lokalnih skupnostih. Samo večje skupnosti lahko izvajajo in zagotavljajo sredstva za neodvisne športne programe.

Zakon o športu dovoljuje športnim organizacijam in posameznikom oziroma športnikom tudi zbiranje denarja s sponzorskimi pogodbami.

6. ANALIZA ODNOSOV MED VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI

6.1. VZOREC V RAZISKAVO VKLJUČENIH ORGANIZACIJ

Za zbiranje želenih podatkov in njihovo obdelavo sem izbral vprašalnik oziroma ocenjevalno lestvico Likertovega tipa, ki obsega 8 oziroma 10 vprašanj - postavk, ki sem jih izbral na osnovi predmeta in problema naloge. Nanašajo se na anketirancev odnos in mišljenje do trditve oziroma vprašanja, na katerega odgovarja.

Gre za zaprt sistem vprašalnika, v glavnem z odgovori na ordinalni lestvici (intervalni ali Likertovi lestvici) od 0 do 5 ali z že podanima odgovoroma DA ali NE.

Odprti oziroma pol-odprti tip vprašanja sem uporabil le pri zadnjem vprašanju oziroma trditvi. Tu sem pustil anketirancu možnost, da glede na že postavljene grobe okvire odgovorov izrazi svoje misli, poglede, želje ter možne rešitve problemov, ki se pojavljajo v njihovih organizacijah, tako na državni ravni kot v civilni sferi.

Z ocenjevalno lestvico sem želel ugotoviti, v kolikšni meri se predstavniki vladnih in nevladnih organizacij (državne in civilne sfere slovenskega športa) – anketiranci, strinjajo z mojimi trditvami (vprašanji).

Vprašalnik je sestavljen tako, da zadovoljuje naslednje zaželene kriterije:

- je test objektivnega tipa;
- ima jasen postopek za izpolnjevanje testa;
- omogoča kratek čas izpolnjevanja testa;
- zahteva enostaven postopek za točkovanje odgovorov.

Problem, ki se je pojavil pri sami analizi in sprejemu zaključkov anketne analize, je bil predvsem reprezentativnost vzorca. Odziv eventualnih kandidatov/anketirancev, tako na državni kot civilni sferi, je bil namreč dokaj majhen, kljub nekajkratnem razpošiljanju anketnih vprašalnikov (v prejšnji točki omenjenih okrožnic).

Za boljše razumevanje omenjenega slabega odziva bom na kratko predstavil ta odziv v številkah.

Najprej naj se lotim državnih organizacij. V mojem primeru so na anketni vprašalnik odgovarjale le občine s področja Republike Slovenije. Dobil sem **26** odgovorov oziroma izpolnjenih anketnih vprašalnikov od **193** obstoječih. To je 13,5 odstotka vseh slovenskih občin. Vseh vladnih/državnih organizacij je **196**.

Reprezentativnost vzorca sem poskušal prikazati glede na število organizacij, ki so se odzvale, po posameznih statističnih regijah. Na področju Gorenjske je **16** občin, od tega jih je **5** (31,25 %) izpolnilo anketni vprašalnik. Na Goriškem je **12** občin, odzvali sta se **2** (16,7 %). V osrednjeslovenski regiji se je odzvalo **5** občin (16,1 %) od obstoječih **31** občin. V spodnje-posavski regiji so **3** občine, odzvala se je **1** (33,3 %). Na Dolenjskem je občin **10**, od katerih sem dobil **1** (10 %) odgovor. Na področju savinjske regije je **32** občin, odzvali sta se **2** (6,3 %). V pomurski regiji je **26** občin, vprašalnik je izpolnilo **6** (23,1 %) le-teh. Podravska regija premore **34** občin, odzvali sta se le **2** (5,8 %). In na koncu koroška regija, kjer je **12** občin, na vprašalnike pa sta se odzvali **2** (16,7 %) občini.

Na koncu moram omeniti, da kljub nekajkratnem razpošiljanju vabil k izpolnjevanju anketnih vprašalnikov razen od občin nisem dobil odgovora ali bolje povedano odziva nekaterih ključnih organizacij na državni ravni. Te so Ministrstvo za šolstvo in šport (direktorat za šport), Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji, javni zavodi, itd.).

Prav tako sem slab odziv in razmeroma majhno število odgovorov anketirancev dobil s strani organizacij civilne sfere oziroma nevladnih organizacij.

Čeprav so se odzvali predstavniki vseh statističnih regij v Republiki Sloveniji, je število le-teh majhno v primerjavi s celotnim številom nevladnih organizacij na področju športa v Republiki Sloveniji. Odzvalo se je namreč le **96** nevladnih športnih organizacij s področja Republike Slovenije .

Za boljšo predstavo sem omenjene organizacije poleg regijske razdelitve ločil tudi po tipu. Od **96** anketiranih nevladnih organizacij je **6** (6,8 %) občinskih športnih zvez, od obstoječih **88**; **4** (8,5 %) zavodi od obstoječih **47**; **6** (8,9 %) nacionalnih panožnih športnih zvez od delujočih **67**; **80** (1,4 %) športnih društev od preko **6000** delujočih.

Naj predstavim še analizo oziroma reprezentativnost po statističnih regijah.

V gorenjski regiji je registriranih **553** športnih društev, odzvalo se jih je **11** (2 %). V goriški regiji je **373** društev, odzvala so se **3** (1 %). Osrednjeslovenska regija premore **1431** športnih društev, odzvalo se jih je **36** (2,5 %). V spodnje-posavski regiji je **183** športnih društev, odzvala so se **3** (1,6 %). Na področju dolenske je **266** društev, vprašalnik sta izpolnili **2** (0,7 %). V savinjski regiji se je odzvalo **11** (1,5 %) od delujočih **702** društev. V pomurski regiji so **403** društva, anketni vprašalnik pa je izpolnilo **7** društev (1,7 %). Na področju podravske regije je **760** športnih društev, odzvalo se jih je **12** (1,5 %). V koroški regiji sta anketni vprašalnik izpolnili **2** (0,8 %) društvi od delujočih **236**. V zasavski regiji je **122** športnih društev, odzvalo se je **1** (0,8 %) društvo. V obalno-kraški regiji je **336** športnih društev, odzvala so se **4** (1,1 %). In na koncu še notranjsko-kraška regija, kjer je **173** registriranih društev, vprašalnik pa so izpolnila **3** (1,7 %) društva.

Kot zanimivost naj na koncu omenim, da sta se na anketni vprašalnik odzvali krovna športna organizacija v Republiki Sloveniji (Olimpijski komite Slovenije-Združenje športnih zvez) in Slovenska športna zveza na Avstrijskem koroškem, katere člani so v glavnem zamejski Slovenci, živeči na področju Republike Avstrije.

6.2. METODE ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV

Potrebno je omeniti tudi, da sem se poslužil računalniškega načina anketiranja, in sicer je šlo za spletne obrazce/spletne anketne vprašalnike. Anketni vprašalniki so bili torej sestavljeni s pomočjo računalniške tehnologije.

Preko podatkov iz državnega registra nevladnih organizacij in organizacij državne sfere na področju športa smo s pomočjo razpošiljanja tako imenovanih okrožnic povabili ciljne skupine anketirancev. Izpolnjene anketne vprašalnike so s klikom na gumb poslali na bazo podatkov/anketnih vprašalnikov.

Tam sem kasneje s pomočjo programske opreme (Microsoft Office Access) nadzoroval zbiranje podatkov in morebitno podvajanje anketirancevih odgovorov.

Ko smo z razpošiljanjem spletnih obrazcev zaključili, sem zbrane podatke prenesel v drug računalniški program (Microsoft Office Excel), kjer sem jih vsebinsko in statistično obdelal.

Odgovore sem v preglednicah podal v obliki aritmetičnih sredin vrednosti, ki so jih anketiranci podali, in jih tudi ovrednotil oziroma razporedil. Vprašanja, ki so vsebovala možnost pisnega odgovora, sem najprej sistematično razdelil, nazadnje pa prav tako izračunal aritmetične sredine vrednosti, ki so jih anketiranci podali k le-tem.

Osebe so same vpisovale odgovore. Vsaka postavka se je ocenjevala na šest-stopenjski skali:

- 0) sploh se ne strinjam (ne; nikoli; ne obstaja)
- 1) zelo slabo / zelo redko / negativno
- 5) popolnoma se strinjam (odlično; redno; pozitivno)

Rezultate oziroma aritmetične sredine odgovorov iz intervalne lestvice sem podal v tabelah, ki so predstavljene spodaj. Ločil sem analizo anketirancev državnih institucij in analizo anketirancev civilne sfere, ne glede na to, da so bila vprašanja v anketi zastavljena tako, da so eni in drugi odgovarjali na isto tematiko le v obratnem smislu ali odnosu.

6.3. REZULTATI ANALIZE PODATKOV

6.3.1. NEVLADNE ORGANIZACIJE / CIVILNA SFERA

a)

1. Ali ste mnenja, da Vaša organizacija spada med tipične nevladne organizacije oziroma organizacije civilne sfere, za katere je značilno, da so nepridobitne, samostojne, prostovoljne, zakonsko urejene, neodvisne od države, javno koristne oz. delujejo v javnem interesu, delujejo javno in so ustanovljene po Zakonu o društvih?	
	ŠTEVILO ORGANIZACIJ
DA	90 (93,75 %)
NE	6 (6,25 %)

Na prvo vprašanje so anketiranci odgovarjali z trditvama DA ali NE. Tisti, ki so se odločili za odgovor DA, so nadaljevali z reševanjem anketnega vprašalnika pri tretjem vprašanju, tisti drugi, ki pa so odgovorili z NE, pa so nadaljevali pri drugem zaporednem vprašanju.

Vse anketirane organizacije, ki so sodelovale pri izpolnjevanju anketnega vprašalnika, so nadaljevale pri izpolnjevanju vprašanj oziroma trditev od četrte do enajste.

Zanimivo pri tem vprašanju je, da sem pri njegovi analizi opazil po mojem mnenju funkcionalno nepismenost oziroma nerazumevanje samega vprašanja. Vseh šest organizacij, ki je izbralo negativni odgovor, je namreč nadaljevalo pri vseh naslednjih zaporednih vprašanjih in tako ni upoštevalo navodil izpolnjevanja vprašalnika. Pri tem se mi poraja dvom, da so te organizacije vedele, zakaj so se odločile za negativen odgovor, oziroma so zanikale, da so tipične nevladne organizacije.

b)

2. Na ordinalni (intervalni lestvici) od 0 do 5, ocenite tipično lastnost Vaše organizacije in tiste lastnosti, ki v vaši organizaciji bolj ali manj ne obstajajo. (Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)	
	ARITMETIČNA SREDINA
PROSTOVOLJNOST	3,34
SAMOSTOJNOST	4,5
NEPRIDOBITNOST	2,71
INTERESNO ZDRUŽEVANJE	4,21
JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	4
ZAKONSKA UREJENOST	3,82
NEODVISNOST OD DRŽAVE	3,82
DRUŽBENA KORISTNOST	4,16
JAVNOST DELOVANJA	4
DRUGO	---

Tistih organizacij, ki so na prvo vprašanje odgovorile z NE, je bilo 6. Iz spodnje tabele lahko razberemo, da so se anketiranci, kljub trditvi da njihova nevladna organizacija ne spada med tiste tipične, odločali za visoko prisotnost nekaterih lastnosti, tipičnih za organizacije civilne sfere. Iz tega lahko sklepam, da določeni anketiranci niso povsem natančno prebrali vprašanj ali pa le-teh niso dovolj dobro razumeli.

Ena takšnih lastnosti je recimo interesno združevanje, z zelo visoko stopnjo oziroma povprečjem. Temu sledijo družbena koristnost, javnost delovanja in javni interes. Nepridobitnost, prostovoljnost, zakonska urejenost in neodvisnost od države so tiste tri lastnosti, ki bi jih lahko izpostavil kot najmanj prisotne pri anketiranih organizacijah, pa čeprav s kar visokimi ocenami prisotnosti (2,71 – 3,82).

Iz vsega navedenega je jasno razvidno, da večina organizacij, ki so se odločile za negativen odgovor pri prvem vprašanju, tukaj tega tako rekoč zanikajo. Po njihovih odgovorih je namreč

razvidno, da vsebujejo vse tiste lastnosti, ki naj bi jih tipična nevladna organizacija, povrh vsega pa so navedli še visoke stopnje le-teh.

c)

3. Na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5 ocenite, katera od teh značilnosti, oziroma lastnosti Vaše organizacije, vpliva na uspešnost, učinkovitost in perspektivnost le-te.

(Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)

	ARITMETIČNA SREDINA
PROSTOVOLJNOST	3,82
SAMOSTOJNOST	3,44
NEPRIDOBITNOST	3,34
INTERESNO ZDRUŽEVANJE	3,73
JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	2,62
ZAKONSKA UREJENOST	2,71
NEODVISNOST OD DRŽAVE	2,62
DRUŽBENA KORISTNOST	3,94
JAVNOST DELOVANJA	3,82
DRUGO	
VZGOJA OTROK IN MLADINE	5 (2x) 0,1
OHRANITEV NARODNO-JEZIKOVNE IDENTITETE MANJŠINE	4 (1x) 0,04

Na tretje vprašanje so odgovarjali vsi ostali anketiranci oziroma organizacije civilne sfere (90). V spodnji tabeli so prikazani odgovori, in sicer katere so tiste značilnosti, ki najbolj in najmanj vplivajo na uspešnost, učinkovitost in perspektivnost le-teh.

Družbena koristnost je tista značilnost, ki je bila v povprečju najvišje ocenjena, nato ji sledijo prostovoljnost, javnost delovanja itd. Z najnižjo povprečno oceno izstopata značilnosti javni (državni) interes in neodvisnost od države.

Vredno je omeniti tudi dve značilnosti, ki so jih anketiranci izpostavili pod točko »drugo«. To sta vzgoja otrok in mladine ter ohranitev narodno-jezikovne identitete manjšine. Sodeč po visoki oceni sta ti dve značilnosti vitalnega pomena za uspešnost, razvoj in prepoznavnost anketiranih organizacij.

Vse postavke oziroma odgovori so bili ocenjeni s povprečno zelo visoko oceno. Tako lahko rečemo, da anketiranci nimajo dejavnosti in lastnosti znotraj organizacije, ki bi izstopala. Zanimivo je, da so aritmetične sredine nadpovprečno oziroma izjemno visoke, kar daje tudi vedeti, da so se anketirancem vsi podani odgovori zdeli pomembni oziroma so čutili nekako prisotnost le-teh v svojih organizacijah.

Moram pa omeniti tudi dva odgovora, ki sta bila navedena pod rubriko »drugo«. To sta bila vzgoja otrok in mladine, ter ohranitev narodno-jezikovne identitete manjšine. Glede na celoten vzorec anketirancev je delež teh odgovorov zanemarljiv.

d)

4. Ali ste že sodelovali z vladnimi oz. državnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi (<i>Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije; Zavod za šport Republike Slovenije; Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji; javni zavodi za šport; občinske in mestne uprave</i>)?	
	ŠTEVILO ORGANIZACIJ
DA	95 (98,96 %)
NE	1 (1,04 %)

Pri četrtem vprašanju so anketiranci zopet odgovarjali s trditvami DA ali NE. Vprašanje je bilo navezano na sodelovanje z vladnimi organizacijami oziroma organizacijami državne sfere.

Kar 95 anketirancev je odgovorilo pritrdilno, samo eden pa odklonilno.

To bi lahko pomenilo, da ima država vpliv na civilno sfero v športu, ali drugače povedano, civilna sfera je odvisna od države. Kar pa seveda ni prav nič čudnega, saj glavni viri financiranja ponavadi v športne organizacije pridejo s strani države. Tu bi lahko naštel še kar nekaj ukrepov države do civilne sfere na področju športa, a naslednja vprašanja kažejo prav te.

e)

5. Ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5, kakovost tega sodelovanja in zadovoljitev vaših pričakovanj oz. potreb!	
	ARITMETIČNA SREDINA
Ministrstvo za šolstvo in šport	1,88
Zavod za šport Republike Slovenije	2,31
Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji	1,63
Lokalne skupnosti (občinske in mestne uprave)	3,34
Javni zavodi za šport	1,98
DRUGO	
Urad za Slovence v zamejstvu	3 (1x) 0,03
Fakulteta za šport	4 (1x) 0,04

Peto vprašanje oziroma trditev se je navezovala na prejšnje, četrto. Anketiranci so morali oceniti zgoraj omenjeno sodelovanje z že vnaprej podanimi organizacijami. Vsekakor so imeli tudi možnost navesti druge organizacije, ki jih anketni vprašalnik ni vseboval.

Zanimivo dejstvo je, da je z izjemo lokalnih skupnosti (občinskih in mestnih uprav) sodelovanje ocenjeno s precej slabo povprečno oceno. Kakovost sodelovanja na najnižji ravni smo zasledili pri Fundaciji za sofinanciranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji, nato sledita Ministrstvo za šolstvo in šport in pa javni zavodi za šport.

Med ostalimi že navedenimi državnimi institucijami pa so anketiranci izpostavili še Urad za Slovence v zamejstvu in Fakulteto za šport, Univerzo v Ljubljani.

Če povzamem, lahko trdim, da je sodelovanje z državnimi institucijami na področju športa na zelo nizki ravni oziroma da je podpovprečno. Če izločim lokalne skupnosti, ki so jih anketiranci ocenili kot tiste, s katerimi največ in najkvalitetnejše sodelujejo, bi v negativni luči izpostavil vse ostale navedene odgovore. Zavod za šport Slovenije, ki naj bi nudil vso podporo s področja informatike na področju športa, je po ocenah na drugem mestu, a s podpovprečno oceno. Sledijo mu javni zavodi za šport, Ministrstvo za šolstvo in šport in Fundacija za šport. Mislim, da kljub

prejšnjemu vprašanju, kjer je zelo visok odstotek organizacij potrdil sodelovanje z državnimi institucijami, tu o le-tem težko govorimo oziroma lahko postavimo ugotovitve prejšnjega vprašanja pod vprašaj. Sodelovanje je torej na zelo nizki stopnji, oziroma anketiranci s tem sodelovanjem niso zadovoljni ter ne zadovoljuje njihovih zahtev in pričakovanj.

Omembe vreden pa je še odgovor pod rubriko »drugo«, pri katerem je le eden od 96 anketirancev omenil sodelovanje s Fakulteto za šport, Univerzo v Ljubljani, kar pomeni da nevladne organizacije na področju športa zelo slabo sodelujejo z izobraževalnimi institucijami, tako v izobraževalnem smislu kot v smislu nudenja servisa športnih testiranj ali drugih aktivnosti.

Tu lahko iz izkušenj podam tudi dejstvo, da delujoče nevladne organizacije izredno slabo delujejo tudi s Športno-izobraževalnim centrom, Zavodom za izobraževanje in usposabljanje v športu. Iz tega lahko sklepam, da je populacija skoraj popolnoma nezainteresirana po dodatnih virih znanja oziroma usposabljanja s področja športa v svojih panogah. Kot enega od razlogov za tovrsten pojav lahko izpostavim razmeroma staro populacijo, delujočo v civilni sferi športa. Drugi razlog je volonterizem, ki je močno prisoten v slovenskem športu. Kot tretje pa razlog tiči v samem odnosu ljudi do športa, ambicioznosti, željah in zastavljenih ciljnih dela, ki ga opravljajo.

f)

6. Ali vladne oziroma državne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji sodelujejo pri oblikovanju politike dela Vašega društva, zveze? Kako intenzivno, s katerimi prijemi? (ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5)?	
	ARITMETIČNA SREDINA
Z zakonodajo (z zakoni in drugimi podzakonskimi akti)	2,9
Finančno poslovanje	2,2
Vmešavanje v pravila društva	1,1
Sofinanciranje	2,4
Pritiski na vsebino dela v društvu	0,8
Določanje kadrovske strukture	0,7
Nepretočnost informacij	1,1
Podeljevanje koncesij	0,95
DRUGO	
Objekti za vadbo	1 (1x)
Strokovni kader	1 (1x)

Pri šestem vprašanju sem od anketirancev hotel izvedeti tiste prijeme, s katerimi državne organizacije vplivajo na organizacije civilne sfere na področju športa in pa oceno oziroma intenzivnost vplivanja.

Tukaj bi izpostavil zelo nizko stopnjo povprečnih ocen odgovorov, kar pomeni, da ni takšnih prijemov, ki bi bili znatno pomembnejši od drugih.

Z najnižjo vrednostjo sta bila ocenjena naslednja odgovora: pritiski na vsebino dela v društvu in določanje kadrovske strukture.

Najbolj vplivna elementa, pa čeprav z dokaj nizko ocenjeno stopnjo, sta sofinanciranje in zakonodaja (zakoni in drugi podzakonski akti).

Lahko torej zaključim, da je vpliv državne sfere na civilno zelo pozitiven in vsaj pri odgovorih anketirancev ne daje nobenih negativnih oziroma slabih prizvokov. Kot sem omenil že zgoraj, ima zakonodaja najvišjo oceno, kar je tudi pravilno. Po mojem mnenju je ocena 2,9 še prenizka oziroma bi lahko bila višja. Malce izstopata tudi finančno poslovanje in sofinanciranje, kar pomeni, da nevladne organizacije na področju športa iščejo zunanje službe za finančno poslovanje oziroma se poslužujejo možnosti, ki jim jih na primer lokalne skupnosti ali druge državne organizacije omogočajo in ponujajo.

Razveseljivo je, da so odgovori z negativnim učinkom, kot na primer pritiski na vsebino dela in določanje kadrovske strukture, na zelo nizki ravni oziroma stopnji. To pomeni, da državnih institucij nevladne športne organizacije ne obremenjujejo in hkrati delujejo prostovoljno in posledično tudi javno koristno.

g)

7. Ali imate izkušnje s sodelovanjem z vladnimi oziroma državnimi organizacijami ali društvi, s področja športa, iz tujine? S katerimi in kakšne?	
	ARITMETIČNA SREDINA
--	--

Pri sedmem vprašanju so društva oziroma organizacije civilne sfere odgovarjale na vprašanje o sodelovanju z organizacijami iz tujine. Zaradi velike raznovrstnosti in načinov odgovorov sem zgornjo tabelo pustil prazno in odgovore le pisno analiziral. Menim, da bo opis tako bolj razumljiv.

V glavnem so odgovori temeljili na sodelovanju s klubi in nacionalnimi panožnimi zvezami tujih držav. Največ omenjenih držav izhaja iz ozemlja bivše Jugoslavije in ostalih naših sosed. To sodelovanje temelji na organizaciji tekem in turnirjev, izmenjavi športnikov in športnic, izmenjavi znanj, izkušenj in informacij, organizaciji in udeležbi izobraževalnih seminarjev, ki so zelo pomembni za uspešno in učinkovito delo društev na področju športa.

Pomembno se mi zdi izpostaviti nekaj tujih institucij, s katerimi sodelujejo anketirani: Urad zveznega kanclerja Republike Avstrije, Referat za šport pri koroški deželni vladi, Svet Evrope (kongresi), Mednarodni olimpijski komite, Evropski olimpijski komite, ENGSO itd. Z omenjenimi organizacijami sodelujeta predvsem Slovenska športna zveza na Avstrijskem koroškem in Olimpijski komite Slovenije-Združenje športnih zvez.

Menim pa, da se bodo zdaj, ko je Republika Slovenija že dobro stopila v Evropo, odnosi s tujimi organizacijami še krepili in predvsem količinsko povečali.

Je pa tukaj prisotna tudi zgoraj omenjena krovna organizacija v slovenskem športnem prostoru, in sicer Olimpijski komite Slovenije-Združenje športnih zvez, ki bi po mojem mnenju morala zagotavljati večjo informiranost o možnostih sodelovanja s tujino in zagotavljati tudi servis, ki bi to omogočal. Marsikatero športno društvo si želi tovrstnega sodelovanja, pa zato nima ne kadra, ne znanja in ne možnosti. S tem bi lahko povišali kakovost delovanja nevladnih športnih organizacij.

h)

8. Ali menite, da vladne oziroma državne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji, preko zakonske regulative, sofinanciranja in drugih prijemov, vplivajo na delo Vaše organizacije (društva) in v kolikšni meri (<i>ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 1 do 5!</i>)	
	ŠTEVILO ORGANIZACIJ
DA	96 (100 %)
NE	0 (0 %)
V kolikšni meri	2,86

Pri osmem vprašanju so bili anketiranci vprašani o vplivu države na njihova društva. Odgovarjali so z DA ali NE. Vseh 96 vprašanih je odgovorilo pritrdilno, ko pa so ocenjevali stopnjo tega vpliva, je aritmetična sredina le-te znašala 2,86. To pomeni, da stopnja ali intenzivnost vpliva preko v vprašanju omenjenih prijemov ni tako visoka in zaskrbljujoča. V nekaterih spektrih, ki sem jih predstavil malo prej, je ta odgovor celo pozitiven in optimističen.

To vprašanje sem zastavil z malce radovednosti, saj so anketiranci že poprej odgovarjali na dokaj slični vprašanji. A rezultat me ni presenetil, le potrdil je prejšnje ugotovitve o vplivu državne sfere na področju športa na civilne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji.

i)

9. V kolikšni meri vladne oziroma državne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji sofinancirajo programe in načrte Vaše organizacije (društva) iz proračunskih sredstev? <i>(Obkrožite približen odstotek (%) letnih prihodkov!)</i>	
	ARITMETIČNA SREDINA (%)
V kolikšni meri	25,31 %

Deveto zaporedno vprašanje je zahtevalo približen odstotek sofinanciranja oziroma odstotek sredstev, ki jih društva prejmejo za namen udejanjanja letnih programov dela in finančnih načrtov.

Izračunano povprečje odgovorov je znašalo dobrih 25 %, kar je po mojem mnenju dokaj nizek, a vseeno zadovoljiv rezultat.

Če pogledam izdatke, ki so namenjeni športu, so med javnimi izdatki za šport daleč najboljše, gledano v odstotkih, zastopani občinski proračuni, sledijo pa državni proračun in Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji. A največji delež financiranja na področju športa v Republiki Sloveniji tvorijo zasebni izdatki za šport. Le-ti vsebujejo sredstva iz sponzorstva in pravic, izdelkov za šport in rekreacijo in potrošnje za športne storitve ter aktivne počitnice.

Ob vsem pa je potrebno poudariti, da skoraj polovico deleža javnih izdatkov (državni in občinski proračuni ter Fundacija za šport) predstavljajo športni objekti. Tem sledijo šport otrok in mladine; vrhunski šport; delovanje društev, zvez in zavodov; športna rekreacija in šport invalidov; strokovne in druge naloge ter kakovostni šport.

A najbolj zanimivo dejstvo je, da za šport v Republiki Sloveniji največ denarja namenijo gospodinjstva (65 %), sledijo vsi javni izdatki za šport (18 %) in nazadnje še izdatki podjetij za šport (sponzorske in TV pravice) (17 %).

Športna društva letno ustvarijo tri četrtine prihodkov vseh športnih organizacij. Sledijo jim gospodarske družbe s področja športa (12 %), zavodi s področja športa (11 %) in samostojni podjetniki s področja športa (1 %).

Za boljšo predstavbo vsega skupaj pa še to: svoje storitve društva prodajajo pretežno podjetjem. Največ prihodkov dobijo s strani sponzorjev in TV pravic, sledijo jim gospodinjstva, javne finance (občinski proračun), javne finance (državni proračun) in drugi dohodki.

O količini sredstev, ki pritekajo iz Evropskih skladov, pa na žalost še ne morem govoriti, saj tu ni bilo opravljenih še nobenih konkretnjših analiz.

j)

10. Ali ste mnenja, da je vpliv vladnih oziroma državnih organizacij na področju športa pozitiven za sedanje delo in razvoj nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere (društev)? (Ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5!)	
	ARITMETIČNA SREDINA
V kolikšni meri	2,08

Pri desetem vprašanju je bilo potrebno na intervalni lestvici oceniti, ali je vpliv državne sfere na področju športa na civilno sfero pozitiven in v kolikšni meri.

Povprečna ocena odgovora je znašala le 2,08, kar pomeni da društva oziroma nevladne organizacije niso povsem zadovoljne s sodelovanjem in vplivom državne sfere na njihov razvoj, delo in delovanje.

Lahko povzamem ali komentiram z reko »kar je dobro, je vedno lahko še boljše«. V nobeni situaciji ne moremo priti do odgovora, ki bi zadovoljeval vse. Je pa res, da imajo določene nevladne organizacije na področju športa po predhodnih odgovorih izkušnje le s posameznimi

državnimi organizacijami, ki so jih tu ocenili. Zato števila, ki sem ga izračunal, ne morem s popolno gotovostjo posploševati in navsezadnje dajati odgovorov. Je pa tudi res, da se bo moralo na področju državne športne sfere še marsikaj izboljšati oziroma dopolniti, da bo sodelovanje pristnejše ter da bo za seboj potegnilo uspehe in učinkovitost športnih društev.

k)

Z enajstim vprašanjem sem zaključil vprašalnik, namenjen nevladnim organizacijam na področju športa.

Vprašanje je bilo pol-odprtega tipa, in sicer so anketiranci navedli najvidnejše oziroma najpomembnejše dejavnosti sodelovanja, ki so bile ločene na štiri postavke, in sicer na: pozitivne vidike sodelovanja, negativne vidike sodelovanja, možne izboljšave in predlagane rešitve.

Pri prvi točki bi izpostavil nekaj odgovorov, ki so po oceni pomembnosti rahlo izstopali iz povprečja. To so promocija, financiranje, pomoč pri organizaciji, kategorizacija športnikov, objave v publikacijah, spodbujanje športa med mladimi, izobraževanje in usposabljanje kadrov, zaposlovanje športnikov, zagotavljanje objektov za vadbo, sodelovanje v raznih akcijah po Sloveniji in promocija zdravega načina življenja in sloga.

Negativni vidiki sodelovanja, ki so bili najpogosteje izpostavljeni, so preveč birokracije, povzdigovanje olimpijskih športov pred ostalimi, skoparjenje s sredstvi za najem dvoran, nenamenska razdelitev denarja, neprimerna davčna zakonodaja, pomanjkanje jasne vizije razvoja športa v Republiki Sloveniji, neprimerni razpisi – usmerjeni v vrhunski šport, slaba komunikacija z MŠŠ in ostalimi vladnimi institucijami, prenizka proračunska sredstva, pridobivanje prostovoljcev, slabo sodelovanje s športno medicino, premajhna medijska promocija športa za vse, stanje športne infrastrukture in dejavnosti za izboljševanje le-teh itd.

Kot možne izboljšave so bile navedene strokovna pomoč pri realizaciji in sestavi programov dela, trditve, da naj šport ostane domena civilne sfere, država pa naj posega le z zakonodajo, bolj dodelan Nacionalni program športa, enotnejši pristop k razvijanju športa tako olimpijskih kot ne-olimpijskih športov, prijaznejša davčna zakonodaja na področju športa, brezplačni oziroma sofinancirani programi izobraževanja in usposabljanja za športne delavce, realnejši kriteriji za kategoriziranje športnikov ter krepitev strokovne in kadrovske izmenjave.

Kot predlagane rešitve pa so navedli naslednje: izboljšati pretok informacij med državno in civilno sfero na področju športa v Republiki Sloveniji, večjo količino denarja nameniti mlajšim selekcijam in njihovu razvoju, spremeniti davčno zakonodajo na področju športa, večje število brezplačnih posvetov in seminarjev lokalnih ali regijskih ravneh, financiranje znanstvenih raziskav, ki bi pripomogle k nadaljnjemu in sistemskemu razvoju športa, večje število športnih štipendij za nadarjene mlade športnike, nadaljevati z izvajanjem tečajev usposabljanja in izobraževanja itd.

Iz vsega naštetega lahko vidimo, da je med anketiranci v slovenskem športnem prostoru kar nekaj zelo zanimivih odgovorov, graj, pohval in idej. Nekatere od teh so neuresničljive oziroma, glede na stanje, zelo težko izvedljive. Kljub temu so dobrodošle za nadaljnje delo in razvoj.

Večina odgovorov se nanaša na vedno pereče probleme v slovenskem športu. To so financiranje, zakonodaja na področju športa, kategoriziranje športnikov, razvijanje programov športa za mlade in športa za vse – rekreativnega športa, ne smemo pa obiti tudi športne infrastrukture in izobraževanja oziroma usposabljanja na področju športa.

6.3.2. VLADNE ORGANIZACIJE / DRŽAVNA SFERA

a)

1. Kako bi ocenili (na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5) značilnosti nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji?

(Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)

	ARITMETIČNA SREDINA
PROSTOVOLJNOST	3,35
SAMOSTOJNOST	2,81
NEPRIDOBITNOST	2,65
INTERESNO ZDRUŽEVANJE	2,92
JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	2,54
ZAKONSKA UREJENOST	2,42
NEODVISNOST OD DRŽAVE	2,15
DRUŽBENA KORISTNOST	3,81
JAVNOST DELOVANJA	3
DRUGO	---

Državne organizacije so bile pri prvem vprašanju postavljene v kožo organizacij civilne sfere na področju športa. Spraševal sem jih o oceni in prisotnosti lastnosti, ki so značilne za nevladne organizacije.

Pri ocenjevanju povprečnih ocen odgovorov sta z najvišjo oceno rahlo izstopali prostovoljnost in družbena koristnost.

Najnižjo povprečno oceno, ki pa ni izstopala od ostalih, so anketiranci dodelili neodvisnosti od države.

Če primerjam odgovore, ki so jih podale nevladne organizacije na področju športa in zgoraj prikazane odgovore, opazim, da so v povprečju odgovori ocenjeni skoraj enako. Izpostavil bi

lahko le interesno združevanje, ki so ga vladne organizacije ocenile z nižjo stopnjo kot nevladne, tako pri drugem kot pri tretjem vprašanju. To pomeni dokaj dobro poznavanje civilne sfere na področju športa s strani vladnih organizacij, v mojem primeru lokalnih skupnosti oziroma občin.

Ta podatek ni prav nič presenetljiv, saj odraža stanje, ki sem ga prav tako ugotovil skozi analizo anketnega vprašalnika, in sicer da športna društva v največji meri sodelujejo prav z lokalnimi skupnostmi in navsezadnje so tovrstna sodelovanja najučinkovitejša ter najuspešnejša.

b)

2. Na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5 ocenite, katere od teh značilnosti nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere bi lahko izpostavili kot tiste, zaradi katerih so le-te lahko uspešnejše, učinkovitejše in perspektivnejše? (Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)	
	ARITMETIČNA SREDINA
PROSTOVOLJNOST	3,81
SAMOSTOJNOST	3,77
NEPRIDOBITNOST	3,19
INTERESNO ZDRUŽEVANJE	3,42
JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	2,92
ZAKONSKA UREJENOST	3,31
NEODVISNOST OD DRŽAVE	2,92
DRUŽBENA KORISTNOST	3,88
JAVNOST DELOVANJA	3,54
DRUGO	---

Pri drugem vprašanju so bili anketiranci v enaki vlogi kot pri prvem. Zopet so ocenjevali med naštetimi značilnostmi organizacij civilne sfere, le da so sedaj te značilnosti povezovali z uspešnostjo, učinkovitostjo in perspektivnostjo.

Zopet je bila najvišja povprečna ocena pri prostovoljnosti in družbeni koristnosti. Z malce nižjo oceno jima sledita samostojnost in javnost delovanja.

Najnižjo oceno sta dobila javni (državni) interes in neodvisnost od države.

Ta ocena je glede na idealno stanje sprejemljiva, a moram poudariti, da morajo društva ne glede na svoje dejavnosti, ki jih opravljajo, vedno delovati v javno dobro in korist družbi, ki jih obkroža. Zato kljub »nizki« oceni te značilnosti ne bi zanemarjal. Rezultate v zgornji preglednici bi lahko analiziral s podobnimi besedami kot pri analizi prve preglednice. Visoka povprečna ocena je prisotna pri istih postavkah, kot so jih navedli anketiranci druge ciljne skupine, športne organizacije civilne sfere. Prav tako je zanimivo dejstvo, da so vse izračunane vrednosti visoke in nadpovprečne, kar nekako kaže na pomembnost in nepogrešljivost teh postavk v delovanju nevladnih športnih organizacij.

c)

3. Ali ste že sodelovali z nevladnimi organizacijami oziroma z organizacijami civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji (zvezami, društvi,...)?	
	ŠTEVILO ORGANIZACIJ
DA	22 (84,61 %)
NE	4 (15,39 %)

Pri tretjem vprašanju so imeli anketiranci na voljo trditvi DA ali NE. Spraševal sem jih o sodelovanju z nevladnimi organizacijami na področju športa v Republiki Sloveniji.

Od šestindvajsetih izprašanih jih je 22 sodelovanje potrdilo, 4 organizacije državne sfere pa s civilno sfero na področju športa še niso sodelovale.

Ta odgovor me je rahlo presenetil, saj sem glede na analizo vprašalnika, poslanega drugi ciljni skupini, pričakoval stodontni izkupiček v prid sodelovanja s civilno sfero na področju športa. Prav tako pa menim, da je v Sloveniji pri skoraj dvestotih (po novem čez dvesto) občinah oziroma lokalnih skupnostih ni prav v vsaki od teh športnega društva ali pa ta delujejo zgolj ljubiteljsko oziroma volontersko in ne čutijo potrebe po tovrstnem sodelovanju.

d)

4. Ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5, kakovost tega sodelovanja in zadovoljitev vaših pričakovanj oziroma zahtev!	
	ARITMETIČNA SREDINA
Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez	1,11
Nacionalne panožne športne zveze	1,46
Medobčinske panožne športne zveze	1,88
Občinske športne zveze	2,96
Društva (klubi)	4,04
Zavodi (zasebni)	1,42
DRUGO	---

Pri nadaljnjem, četrtem vprašanju, so anketiranci na že podanih možnostih ocenjevali sodelovanje z ocenami na intervalni lestvici. Seveda pa so imeli tudi možnost drugega odgovora oziroma svojih možnosti. Le-teh niso izpostavili.

Z veliko razliko izstopajo društva (klubi), ki so najpogostejša oblika sodelovanja in po odgovorih sodeč tudi najkakovostnejša.

Sledijo občinske športne zveze, medobčinske panožne športne zveze, nacionalne panožne športne zveze in zasebni zavodi.

Poudariti pa je potrebno, da je na zadnjem mestu, z najnižjo oceno, prav krovna nevladna organizacija v slovenskem športu, Olimpijski komite Slovenije-Združenje športnih zvez.

Kot sem že pri nekaj prejšnjih razmišljanjih dejal, se je zopet potrdilo dejstvo, da je po ocenah anketirancev sodelovanje s športnimi društvi na najvišji in najkakovostnejši stopnji. Občinske športne zveze so tu posledično na drugem mestu, saj naj bi bile nekakšen vmesni člen med športnimi društvi oziroma nevladnimi organizacijami in državno sfero na področju športa.

Zelo pa me je presenetilo zelo nizko povprečje ocen pri sodelovanju z nacionalnimi panožnimi športnimi zvezami in slovensko športno krovno organizacijo, ki sem jo omenil zgoraj. Po mojem mnenju tu ne gre valiti krivde zgolj na eno sfero, temveč so za tako nizko oziroma najnižjo povprečno oceno odgovorni vsi vpleteni. Gre predvsem za nepoznavanje možnosti in ugodnosti, ki jih nudi Olimpijski komite Slovenije-Združenje športnih zvez, po drugi strani pa, po rezultatih sodeč, za zelo slabo informiranost lokalnih skupnosti.

e)

5. Ali s svojim delom vplivate na oblikovanje politike nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere? S katerimi prijemi in kako intenzivno? (ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5)	
	ARITMETIČNA SREDINA
Z zakonodajo (z zakoni in drugimi podzakonskimi akti)	2,08
Finančno poslovanje	2,19
Vmešavanje v pravila društva	0,69
Sofinanciranje	3,58
Pritiski na vsebino dela v društvu	0,92
Določanje kadrovske strukture	0,46
Nepretočnost informacij	1,31
Podeljjevanje koncesij	0,5
DRUGO	
Opozarjanje in razna usposabljanja povezana z zakonodajo	4 (1x) 0,18

Pri petem vprašanju so anketiranci odgovarjali na enakem principu kot druga skupina izprašanih, le v obratnem smislu. Spraševal sem jih po vplivu na oblikovanje politike nevladnih organizacij na področju športa, prijemih in intenzivnosti vpliva.

Daleč najvišjo oceno sem izračunal pri sofinanciranju. Z dosti nižjo povprečno oceno sledijo finančno poslovanje, zakonodaja in nepretočnost informacij.

Najnižjo oceno sem zaznal pri podeljevanju koncesij.

Pod »drugo« je le en anketiranec, kar je zanemarljiv podatek, navedel opozarjanja in razna usposabljanja, povezana z zakonodajo, čemur je dal kar velik pomen.

Če poskušam zopet med seboj primerjati obe skupini anketirancev, opazim kar lepo razliko pri postavki sofinanciranja. Vladne organizacije na področju športa so le-to smatrale kot bolj pomemben in intenziven dejavnik vpliva na civilno sfero na področju športa.

Ostale postavke se gibljejo nekako v enakih stopnjah oziroma aritmetičnih sredinah, kar lahko ocenim kot pozitivno. To pomeni, da se stanje, kot ga ocenjujejo vladne organizacije, zrcalno odraža tudi v civilni sferi na področju športa. To ugotovitev smatram kot uspešno.

f)

6. Ali imate izkušnje s sodelovanjem z nevladnimi organizacijami oziroma organizacijami civilne sfere na področju športa iz tujine? S katerimi in kako pogostost teh odnosov ocenjujete na ordinalni lestvici od 0 do 5.	
	ARITMETIČNA SREDINA
Mednarodni olimpijski komite	0,19
ENGSO – Evropsko združenje nevladnih športnih federacij oz. konfederacij	0,15
Mednarodne športne zveze (federacije)	0,19
DRUGO	

Pri šestem vprašanju je vprašanje ciljalo na sodelovanje z nevladnimi organizacijami iz tujine in na oceno pogostosti teh odnosov na intervalni lestvici.

Ocene so pri vseh podanih organizacijah oziroma institucijah zelo nizke. Iz tega lahko sklepam, da je sodelovanja na mednarodnem nivoju zelo malo oziroma je le-to zelo redko.

Zgornjo ugotovitev oziroma analizo bi lahko povezal z eno prejšnjih, ko sem govoril o slabem sodelovanju s krovno organizacijo v slovenskem športnem prostoru, Olimpijskim komitejem Slovenije. Le-ta bi namreč lahko poskušal približati tuje organizacije lokalnim skupnostim, saj po mojem mnenju le-te v svojih kadrih nimajo ljudi, ki bi se ukvarjali s tovrstno problematiko. In če bi na primer občina dobila možnost zgoraj omenjenih povezav, bi le-te brez zadržkov lahko posredovala športnim društvom, ki bi to lahko dobro unovčili. A vse kaže, da so tu tako na eni kot na drugi strani zaenkrat še različni interesi.

g)

7. Ali ste mnenja, da preko zakonske regulative, sofinanciranja in drugih prijemov vplivate na delo in organiziranost nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji in v kolikšni meri? (ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 1 do 5)	
	ŠTEVILO ORGANIZACIJ
DA	22 (84,61 %)
NE	4 (15,39 %)
V kolikšni meri	2,77

Pri sedmem vprašanju, ki je bilo zastavljeno dokaj neposredno, in sicer je zahtevalo odgovor o vplivu na delo in organiziranost nevladnih organizacij z različnimi prijemi vladnih oziroma organizacij državne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji je 22 izprašanih odgovorilo z DA, le 4 pa z NE. Ko so anketiranci ocenjevali ta vpliv, ocena ni bila pretirano visoka, oziroma se je gibala v srednjih vrednostih.

Vprašanje se je navezovalo na tretje in peto zgoraj analizirano vprašanje. Rezultati so pričakovani, saj so štiri vladne organizacije, ki so sodelovanje s civilno sfero na področju športa zanikale, tudi pri tem vprašanju odgovorile negativno. Ostalih 22 pa je svoj vpliv ocenilo nadpovprečno, kar je glede na natančnejše rezultate pri petem anketnem vprašanju povsem razumljivo in sprejemljivo.

Rezultat druge skupine anketirancev, ki je odgovarjala na enako, le obrnjeno vprašanje, je skoraj identičen.

h)

8. Ali ste mnenja, da je Vaš vpliv na področju športa pozitiven za sedanje delo in razvoj nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere (društev, zvez, zasebnih zavodov, ...)? (ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5)?	
	ARITMETIČNA SREDINA
V kolikšni meri	3,35

Pri osmem vprašanju so morali anketiranci podati oceno o dosedanjem vplivu in sodelovanju z nevladnimi organizacijami in oceni tega vpliva na razvoj le-teh.

Na intervalni lestvico od 0 do 5 je bila povprečna ocena več kot 3, tako da lahko iz tega zaključimo, da so vladne organizacije dovolj samokritične in realne pri ocenjevanju njihovega vpliva in dela.

Zopet lahko misel navežem na zgornja vprašanja. Državna sfera na področju športa svoj vpliv na delo in razvoj civilne športne sfere ocenjuje kot visok in pozitiven, kar pomeni, da na tem področju delujejo v korist in dobrobit športnih organizacij.

Če primerjam rezultate druge skupine anketirancev, je po mojem mnenju zaradi večjega vzorca anketirancev, ozirajoč se na oceno, vpliv malo manjši, a vseeno dovolj visok, da potrjuje zgornje trditve.

i)

Enako kot pri enajstem vprašanju anketnega vprašalnika, namenjenega nevladnim organizacijam, sem pri devetem ali zadnjem vprašanju ankete vladnih organizacij pustil proste roke anketirancem. Vprašanje je zastavljeno v pol-odprtem tipu, in sicer sem tudi tokrat izpostavil štiri možnosti glede na najvidnejše dejavnosti sodelovanja z nevladnimi organizacijami na

področju športa v Republiki Sloveniji, in sicer pozitivne vidike sodelovanja, negativne vidike sodelovanja, možne izboljšave in predlagane rešitve.

Pri prvi postavki so anketiranci navedli nekaj zanimivih vidikov pozitivnega sodelovanja. Prednjači predvsem financiranje, zatem pa druženje, razvoj športa, pomoč pri organizaciji prireditvev, koordinacija dela in programov med posameznimi društvi, promoviranje športnih aktivnosti, svetovanje, izmenjava izkušenj, informiranje, motivacija športnih delavcev, skrb za nemoteno delovanje društev, upravljanje športnih objektov in infrastrukture itd.

Med negativnimi vidiki sodelovanja so predstavniki vladnih organizacij izpostavljali predvsem prevelik vpliv županov na organiziranost in delovanje športa v občini, neprijazna vodstva klubov, malo lastnih virov financiranja, premalo komunikacije, premajhna proračunska sredstva za sofinanciranje športa v občini, premalo sodelovanja med društvi znotraj občin itd.

Kot možne izboljšave so navedeni: večja profesionalizacija društev, vabila k sodelovanju pri izdelavi programov dela in finančnih načrtov, zagotoviti več prihodkov iz lastnih sredstev, poskušati doseči čim večjo informiranost otrok in mladine in spodbujanje omenjene populacije k športu, povezovanje med izvajalci športnih programov znotraj občin, povečanje davčnih olajšav za donatorje športnih društev, vključevanje študentov Fakultete za šport v delo z mladimi itd.

In še zadnja točka, pri kateri so anketiranci izpostavili oziroma predlagali rešitve zgoraj omenjenih problemov. Rešitve so: ustanovitev zavoda za šport v občini, vključevanje zunanjih sodelavcev, na primer pravnikov in ekonomistov, davčne olajšave pri gradnji športne infrastrukture in objektov, več javnih razpisov s strani države, povezovanje s šolskimi institucijami in drugimi interesnimi skupnostmi, usposabljanje strokovnih delavcev, honorarne zaposlitve, več organiziranih delavnic in okroglih miz, ustanavljanje skupnih organov društev in zagotavljanje večje količine sredstev namenjenih razvoju in delovanju športa.

7. SKLEPNE MISLI

V Republiki Sloveniji imamo šport in športno kulturo v krvi. Prav tako je tudi združevanje v športna in druga interesna društva hitro postalo del navade in športne kulture.

V diplomskem delu sem v prvem delu podal nekaj osnovnih dejstev in informacij, povezanih s športom. Poskušal sem ga prikazati kot dobrino v našem življenju, ki nas krepi in je povezana z marsikatero dejavnostjo vsakdana. Prikazal sem delovanje civilne in državne sfere na področju športa, začetke združevanja v prva društva in interesne skupine. Prav tako sem predstavil oziroma opredelil pojem nevladnih organizacij in vladnih organov na področju športa v Republiki Sloveniji in njihov zgodovinski razvoj skozi različna zgodovinska obdobja.

Nevladne organizacije so del civilne družbe in so potemtakem ločene od državnih institucij, kar jim posledično omogoča delovanje v javno dobro in za širši družbeni interes. Društva omogočajo zelo fleksibilne in neposredne oblike dela z ljudmi ter zaradi svoje narave dela največkrat niso podrejene birokratskim pravilom. V Republiki Sloveniji lahko na podlagi zakonske osnove (Zakona o društvih) ustanovimo nevladno organizacijo (društvo) kot pravno osebo zasebnega prava.

V drugem delu naloge sem se osredotočil na organiziranost športa v nekaj evropskih državah, gledano tako z zgodovinskega kot političnega vidika. Temu je sledil kratek povzetek teh odnosov in primerjava med njimi. Na koncu pa sem podal še nekaj informacij o organiziranosti športa v Republiki Sloveniji.

V tretjem delu naloge sem s pomočjo instrumenta anketnega vprašalnika, razposlanega na vse organizacije državne in civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji, poskušal pojasniti tri hipoteze, ki sem jih glede na današnjo problematiko in položaj nevladnih organizacij (društev) v primerjavi z državo izpostavil. Naredil sem analizo in prišel do naslednjih zaključkov.

Anketni vprašalnik, ki je bil namenjen nevladnim organizacijam, je s prvim vprašanjem razblinil dvome o prvi hipotezi, ki sem jo postavil. Po ugotovitvah lahko zavržem omenjeno hipotezo, saj je skoraj 95 odstotkov anketiranih potrdilo izjavo, da njihova nevladna organizacija spada med

tiste tipične, prostovoljne, samostojne, nepridobitne, družbeno koristne itd. nevladne organizacije. Tudi analize naslednjih trditev oziroma vprašanj so pokazale to isto ugotovitev.

Drugo hipotezo lahko na podlagi analize anketnega vprašalnika sprejmem. Država vpliva na podlagi zakonske ureditve na delovanje nevladnih športnih organizacij. To sta potrdila vprašalnika obeh ciljnih skupin, saj sta obe skupini anketirancev s kar visoko aritmetično sredino izpostavili vpliv države oziroma njenih institucij na civilno sfero na področju športa.

Če povzamem mnenja anketirancev, lahko ugotovim, da vladne organizacije posredno vplivajo na konkurenčnost nevladnih. Največkrat to opazimo na raznih javnih razpisih za sofinanciranje dejavnosti, gradnje objektov, izobraževanja in usposabljanja kadrov itd. Prav tako lahko vladne organizacije vplivajo na konkurenčnost s svojimi kadri, ki pomagajo pri delu in organizaciji nevladnim organizacijam, pa z iskanjem sponzorjev in donatorjev in s pomočjo pri izdelavi kvalitetnejših letnih programov dela. Je pa res, da se to največkrat dogaja v manjših občinah in krajevnih skupnostih, kjer ti stiki potekajo na bolj osebnih in zaupanja vrednih odnosih in so včasih že rezultat dolgoletne tradicije.

A kljub dejanskemu stanju je po mojem mnenju potrebno še marsikaj storiti v dobrobit tako civilne kot državne sfere na področju športa. Tu bi izpostavil intenzivnejše medsebojno sodelovanje, izboljševanje kadrovske strukture civilnega sektorja z dodatnim izobraževanjem in usposabljanjem športnih delavcev, zagotovljenim s strani države, in seveda povezovanje med samimi nevladnimi organizacijami na področju športa, kar bi pripeljalo do pridobitve dragocenih izkušenj in navsezadnje uspešnejše in učinkovitejše delo v le-teh. S tem bi vsekakor zrasla tudi pozitivna konkurenca znotraj civilne športne sfere.

Potrebno je tudi omeniti, da sodelovanje s civilno sfero omogoča ugotavljanje dejanskih potreb v družbi in temu primerno reševanje problemov; da civilna sfera prevzema del odgovornosti za javno dobro na različnih področjih; da lahko civilna sfera pomaga pri sooblikovanju posameznih programov, nacionalnih programov in bolj konstruktivnem reševanju situacij; da tovrstno sodelovanje lahko vzpostavi ogledalo učinkovitosti in uspešnosti državne sfere; da nevladne organizacije na področju športa lahko animirajo dogajanje v lokalnem okolju; da nudijo dvosmerni prenos informacij med družbo in državno sfero itd.

Po navedenem lahko sklenem, da je tretja hipoteza, ki sem jo postavil, sprejeta.

Po analizi anketnih vprašalnikov sem prišel do ugotovitev, da bo na področju odnosov in delovanja tako nevladnih kot vladnih organizacij na področju športa potrebno še veliko dela in sistematičnega urejanja.

Predvsem bi tu izpostavil informiranost oziroma ozaveščanje mladine o zdravem načinu življenja, povezanim s športom in združevanjem v športna društva. Pomen športnih društev je za akterje civilne družbe velikega pomena, saj vključevanje vanje posamezniku omogoča oblikovanje mnenj, vrednot o sebi in okolici, ki ga obkroža. Vsa ta spoznanja pa pomagajo, da se v sodobni, hitro napredujoči globalni družbi, kar najboljše umesti in razvija tako svoje osebne lastnosti kot tudi sposobnosti.

Možne rešitve, ki jih trenutno vidim, so še: izboljšanje načina in obsega financiranja civilne športne sfere, tudi z vpeljevanjem le-te v candidature Evropskih denarnih skladov; spodbujanje aktivnejšega sodelovanja nevladnih športnih organizacij s krovno športno organizacijo, Olimpijskim komitejem Slovenije, in pa seveda s celotno državno sfero na področju športa, na vseh ravneh; kakovostnejše in predvsem bolj učinkovito obveščanje in ozaveščanje civilne sfere s strani države o možnostih dodatnega izobraževanja in usposabljanja ter mnogo drugih dejavnosti, s katerimi niso dovolj dobro seznanjeni; večja vloga lokalnih skupnosti pri samem razvoju nevladnih športnih organizacij.

Ob tem menim, da je analiza anketnega vprašalnika pokazala marsikatero vrzel, ki jo bo moč s časom in z bolj konkretnim načinom reševanja problemov zapolniti ter konec koncev izboljšati.

Kadrovska politika na področju športa v Republiki Sloveniji, tako na državni ravni kot v civilni sferi, predstavlja temelj za razvoj športa in njegove kulture. Uspešno vodenje in uresničevanje kadrovske politike zagotavlja v veliki meri dober kadrovski informacijski sistem. Ta bi moral dajati ustrezne informacije o kadrih z vseh stopenj dela. Pomanjkanje ustreznih informacij lahko vodi tako majhne kot velike nacionalne ali posamezne športne organizacije v nemoč pri realizaciji kadrovske funkcije in nenazadnje tudi pri uveljavljanju delovnega človeka kot proizvajalca in soupravljalca v zvezi z doseganjem interesov, ki so povezani tako z osebnim razvojem kot tudi cilji športne organizacije (J. Bednarik, 1999).

Če za konec povzamem opredelitev športa, kot je zapisana v Nacionalnem programu športa Republike Slovenije. »Šport je pomembna dejavnost družbe, njene dinamike in del splošne kulture, ki bogati kakovost življenja posameznika. Ljudje se ukvarjajo s športom na osnovi interesa prostovoljno. Z njim se lahko ukvarjajo neorganizirano, lahko pa se združujejo v društvih ali drugih športnih organizacijah.«

Sklenemo lahko, da je šport pomembno javno dobro in tudi ekonomska kategorija, zato je smiselno, da ga država spodbuja in sofinancira«. (NPŠ, 2000)

Prav zato bi moralo biti delo vseh dejavnikov v prihodnje veliko bolj usklajeno in učinkovitejše, kar pa je po mojem mnenju zelo težko uresničiti oziroma udejanjiti čez noč in trajno. Obstoječe situacije na področju športa v Republiki Sloveniji se je potrebno lotiti postopoma. Najprej je potrebno razčistiti in dodeliti funkcije in naloge tako državnim kot organom civilne sfere, nato pa z izdelanim in dobro premišljenim programom nadaljevati, kar je bilo začeto. Naj nas ne premamijo dobri rezultati naših športnikov. Moje mnenje je, da kar je dobro, je vedno lahko še boljše, gledajoč predvsem na odnose in delovanje institucij na področju športa tako na državni kot civilni ravni.

SEZNAM LITERATURE

1. Bednarik, Jakob; Kolenc, Marko; Petrovič, Krešimir; Simoneti, Marko; Šugman, Rajko (1998): Ekonomski pomen slovenskega športa – Vidiki organiziranosti in financiranja športnih organizacij v Sloveniji; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
2. Bednarik, Jakob (1999): Nekateri vidiki financiranja in organiziranosti športa v Sloveniji, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
3. Connors, Tracy Daniel (1982): The Nonprofit Organization Handbook (Second Edition); McGraw-Hill Book Company
4. Chaker, Andre-Noel (2004): Good Governance in sport (A European survey); Council of Europe
5. Črnak-Meglič, Andreja (1997): Vloga in pomen neprofitno-volonterskega sektorja v Sloveniji; Zbornik strokovnih prispevkov; »Vloga in financiranje NVO«
6. Dobkin-Hall, Peter (1992): Inventing the Nonprofit sector, and other essays on Philanthropy, Voluntarism and Nonprofit Organizations; The Johns Hopkins University Press
7. Doupona, Mojca, Petrovič, Krešimir (2000): Šport in družba – sociološki vidiki; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
8. European Sport Policy Documents; Council of Europe
9. Guttmann, Allen (1994): Games and empires – modern sports and cultural imperialism; Columbia University Press, NY
10. Jelovac, Dejan (2002): Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij; VŠ za menedžment v Kopru, ŠOU Ljubljana
11. Kovač, Marjeta (ur.) (1995): Šport v Republiki Sloveniji: Dileme in perspektive; MŠŠ
12. Kolarič, Zinka (1994): Neprofitno-volonterske organizacije v Sloveniji. Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo, str. 181-187
13. Kolarič, Zinka; Črnak-Meglič, Andreja; Vojnovič, Maja (2002): Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi; Univerza v Ljubljani, Založba FDV
14. Kranjc-Kušlan, A.; Hosta, M. (2005): Šport v EU in Sloveniji: Za družbeno odgovorno vlogo športa; Zavod Ekvilib
15. Leonardo, Wilbert Marcellus (1998): Sociological perspective of sport; Allyn and Bacon comp., Boston
16. Pavlin, Tomaž (2005): »Zanimanje za sport je prodrlo med Slovenci že v široke sloje«; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

17. Strategija systemskega razvoja nevladnih organizacij za obdobje 2003-2008; Ljubljana 2003; Vlada RS – komisija za nevladne organizacije
18. Strojan, Šporar, Bien (2002): Nevladne organizacije v Sloveniji – poročilo 2000; Pravno-informacijski center nevladnih organizacij; str. 10
19. Šugman, Rajko (2000): Sodobni trendi v razvoju športa v Sloveniji in tujini - zbrana besedila, GEA College
20. Šugman, Rajko (2000): Definicije in vloga športa v družbi - zbrana besedila; GEA College
21. Šugman, Rajko (1998): Organiziranost športa doma in po svetu; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
22. Šugman, Rajko (1998): Slovenski šport v mednarodnem prostoru po letu 1991; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
23. Šugman, Rajko; Žvan, Milan; Bergant, Igor (1993): Stanje in odnosi med športnimi vladnimi organi in športnimi nevladnimi organizacijami v evropskih državah; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
24. Šugman, Rajko; Bednarik, Jakob; Kolarič, Borut (2002): Športni menedžment, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
25. Šugman, Rajko (1997): Zgodovina svetovnega in slovenskega športa, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
26. Šporar, Primož (2002): »Pravno informacijski center nevladnih organizacij PIC«; delovno gradivo za pripravo strategije systemskega razvoja nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji
27. Tušak, Matej; Bednarik, Jakob (2002): Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
28. Tušak, Matej (2001): Psihologija športa mladih; Zavod za šport Slovenije
29. Trstenjak, Verica (1998): Nevladne organizacije v Republiki Sloveniji – pravna ureditev.«; revija Pravna praksa, št. 7
30. 4. Kongres športne rekreacije (2003): Zbornik kongresa športne rekreacije; Terme Četež

PRAVNI VIRI

1. Zakon o društvih, Uradni list RS, št. 60/1995 – odločba – US in 89/1999
2. Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 30/1993
3. Zakon o političnih strankah, Uradni list RS, št. 62/94
4. Zakon o ustanovah, Uradni list RS, št. 60/1995
5. Zakon o zavodih, Uradni list RS, št. 8/1996
6. Zakon o športu, Uradni list RS, št. 22/1998
7. Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 24/2000
8. European Sport Policy Documents; Council of Europe

OSTALI VIRI (SVETOVNI SPLET, ...)

1. VIRI S SVETOVNEGA SPLETA: www.olympic.si, www.cnvos.si, www.icnl.org, www.spic.si, www.mss.gov.si
2. ŠPiC informator – poslovne informacije na področju športa (2003); Letnik 3; Zavod za šport Slovenije
3. ŠPiC informator – poslovne informacije na področju športa (2004); Letnik 4; Zavod za šport Slovenije
4. Mednarodni izobraževalni seminar za podiplomske študente na temo olimpizma; Grčija (Olympia) 2005; Razgovori s člani nacionalnih olimpijskih akademij in mednarodnimi študenti o organiziranosti in strukturi športa v njihovih deželah
5. Izročki predavanj doc. Dr. Jakoba Bednarika (Power Point); 2006

PRILOGE (ANKETNA VPRAŠALNIKA)

ANKETNI VPRAŠALNIK

(NEVLADNE ORGANIZACIJE NA PODROČJU ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI)

Spoštovani ,

Sem Marko Levovnik, absolvent Fakultete za družbene vede, Univerza v Ljubljani, študija SOCIOLOGIJE (kadrovsko-menedžerska smer).

Naslov oziroma tema diplomske naloge, ki jo bom raziskal je **ODNOS MED VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI NA PODROČJU ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI**. Pri iskanju rezultatov, ali bolje povedano pri sestavljanju anketnega vprašalnika, sem izpostavil tri hipoteze, in sicer:

- Nevladne organizacije na področju športa niso tipične nevladne organizacije;
- Država na področju športa, preko zakonske regulative vpliva na področje nevladnih organizacij v športu;
- Država vpliva pozitivno na konkurenčnost nevladnih organizacij na področju športa v Republiki Sloveniji.

Prosil bi Vas, da mi pomagata pri raziskavi in v čim krajšem času (1 teden) izpolnite moj anketni vprašalnik ter ga pošljete po e-pošti na: marko.levovnik@siol.com.

Za trud in prijaznost se Vam najlepše zahvaljujem!

S spoštovanjem,

Marko Levovnik

oo

Ime organizacije (društva):

Naslov (sedež):

Ime in priimek osebe, ki je vprašalnik izpolnila:

E-pošta osebe, ki je vprašalnik izpolnila

NEVLADNE ORGANIZACIJE

Pri vprašanjih, kjer je podana ordinalna (intervalna) lestvica, se odgovori, glede na intenzivnost strinjanja, stopnjujejo od **0** do **5**:

- **0** → NE / NIKOLI / NE OBSTAJA
- **1** → ZELO SLABO / ZELO REDKO / NEGATIVNO
- **5** → ODLIČNO / REDNO / POZITIVNO

oo

1. Ali ste mnenja, da Vaša organizacija spada med tipične nevladne organizacije oziroma organizacije civilne sfere, za katere je značilno, da so nepridobitne, samostojne, prostovoljne, zakonsko urejene, neodvisne od države, javno koristne oz. delujejo v javnem interesu, delujejo javno in so ustanovljene po Zakonu o društvih?

*(Če ste odgovorili z **DA** odgovorite na tretje vprašanje; Če pa z **NE**, odgovorite na drugo vprašanje!)*

DA

NE

2. Na ordinalni (intervalni lestvici) od 0 do 5, ocenite tipično lastnost Vaše organizacije in tiste lastnosti, ki v vaši organizaciji bolj ali manj ne obstajajo.

(Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)

- PROSTOVOLJNOST	0	1	2	3	4	5
- SAMOSTOJNOST	0	1	2	3	4	5
- NEPRIDOBITNOST	0	1	2	3	4	5
- INTERESNO ZDRUŽEVANJE	0	1	2	3	4	5
- JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	0	1	2	3	4	5
- ZAKONSKA UREJENOST	0	1	2	3	4	5
- NEODVISNOST OD DRŽAVE	0	1	2	3	4	5
- DRUŽBENA KORISTNOST	0	1	2	3	4	5
- JAVNOST DELOVANJA	0	1	2	3	4	5
- DRUGO						
-	0	1	2	3	4	5

3. Na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5 ocenite, katera od teh značilnosti, oziroma lastnosti Vaše organizacije, vpliva na uspešnost, učinkovitost in perspektivnost le-te.

(Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)

- PROSTOVOLJNOST	0	1	2	3	4	5
- SAMOSTOJNOST	0	1	2	3	4	5
- NEPRIDOBITNOST	0	1	2	3	4	5
- INTERESNO ZDRUŽEVANJE	0	1	2	3	4	5
- JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	0	1	2	3	4	5
- ZAKONSKA UREJENOST	0	1	2	3	4	5
- NEODVISNOST OD DRŽAVE	0	1	2	3	4	5
- DRUŽBENA KORISTNOST	0	1	2	3	4	5
- JAVNOST DELOVANJA	0	1	2	3	4	5
- DRUGO						
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5

4. Ali ste že sodelovali z vladnimi oz. državnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi (Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije; Zavod za šport Republike Slovenije; Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji; javni zavodi za šport; občinske in mestne uprave)?

DA

NE

5. Ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5, kakovost tega sodelovanja in zadovoljitev vaših pričakovanj oz. potreb!

- Ministrstvo za šolstvo in šport	0	1	2	3	4	5
- Zavod za šport Republike Slovenije	0	1	2	3	4	5
- Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji	0	1	2	3	4	5
- Lokalne skupnosti (občinske in mestne uprave)	0	1	2	3	4	5
- Javni zavodi za šport	0	1	2	3	4	5
- drugo :						
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5

6. Ali vladne oziroma državne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji sodelujejo pri oblikovanju politike dela Vašega društva, zveze? Kako intenzivno, s katerimi prijemi? (ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5)?

- z zakonodajo (z zakoni in drugimi podzakonskimi akti)	0	1	2	3	4	5
- finančno poslovanje	0	1	2	3	4	5
- vmešavanje v pravila društva	0	1	2	3	4	5
- sofinanciranje	0	1	2	3	4	5
- pritiski na vsebino dela v društvu	0	1	2	3	4	5
- določanje kadrovske strukture	0	1	2	3	4	5
- nepretočnost informacij	0	1	2	3	4	5
- podeljevanje koncesij	0	1	2	3	4	5
- drugo :						
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5

7. Ali imate izkušnje s sodelovanjem z vladnimi oziroma državnimi organizacijami ali društvi, s področja športa, iz tujine? S katerimi in kakšne?

DA NE

-
-
-
-
-

8. Ali menite, da vladne oziroma državne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji, preko zakonske regulative, sofinanciranja in drugih prijemov, vplivajo na delo Vaše organizacije (društva) in v kolikšni meri (*ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 1 do 5!*)

DA NE

1 2 3 4 5

9. V kolikšni meri vladne oziroma državne organizacije na področju športa v Republiki Sloveniji, sofinancirajo programe in načrte Vaše organizacije (društva) iz proračunskih sredstev? (*Obkrožite približen odstotek (%) letnih prihodkov!*)

10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%
15% 25% 35% 45% 55% 65% 75% 85% 95%

10. Ali ste mnenja, da je vpliv vladnih oziroma državnih organizacij na področju športa pozitiven za sedanje delo in razvoj nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere (društev)?

(*Ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5!*)

0 1 2 3 4 5

11. Prosil bi Vas, če na kratko (*v pisni obliki*) povzamete najvidnejše dejavnosti sodelovanja z vladnimi organizacijami na področju športa v Republiki Sloveniji po posameznih postavkah (*alinejah*) in ocenite pomembnost teh dejavnosti (*na ordinalni (intervalni) lestvici od 1 do 5*):

- pozitivni vidiki sodelovanja:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- negativni vidiki sodelovanja:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- možne izboljšave:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- predlagane rešitve:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

VLADNE ORGANIZACIJE

Pri vprašanjih, kjer je podana ordinalna (intervalna) lestvica, se odgovori, glede na intenzivnost strinjanja, stopnjujejo od **0** do **5**:

- **0** → NE / NIKOLI / NE OBSTAJA
- **1** → ZELO SLABO / ZELO REDKO / NEGATIVNO
- **5** → ODLIČNO / REDNO / POZITIVNO

oo

1. Kako bi ocenili (na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5) značilnosti nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji?

(Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)

- PROSTOVOLJNOST	0	1	2	3	4	5
- SAMOSTOJNOST	0	1	2	3	4	5
- NEPRIDOBITNOST	0	1	2	3	4	5
- INTERESNO ZDRUŽEVANJE	0	1	2	3	4	5
- JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	0	1	2	3	4	5
- ZAKONSKA UREJENOST	0	1	2	3	4	5
- NEODVISNOST OD DRŽAVE	0	1	2	3	4	5
- DRUŽBENA KORISTNOST	0	1	2	3	4	5
- JAVNOST DELOVANJA	0	1	2	3	4	5
- DRUGO						
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5

2. Na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5 ocenite, katere od teh značilnosti nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere, bi lahko izpostavili kot tiste, zaradi katerih so le-te lahko uspešnejše, učinkovitejše in perspektivnejše?

(Lahko izpostavite tudi druge značilnosti oz. lastnosti!)

- PROSTOVOLJNOST	0	1	2	3	4	5
- SAMOSTOJNOST	0	1	2	3	4	5
- NEPRIDOBITNOST	0	1	2	3	4	5
- INTERESNO ZDRUŽEVANJE	0	1	2	3	4	5
- JAVNI (DRŽAVNI) INTERES	0	1	2	3	4	5
- ZAKONSKA UREJENOST	0	1	2	3	4	5
- NEODVISNOST OD DRŽAVE	0	1	2	3	4	5
- DRUŽBENA KORISTNOST	0	1	2	3	4	5
- JAVNOST DELOVANJA	0	1	2	3	4	5
- DRUGO						
-	0	1	2	3	4	5

3. Ali ste že sodelovali z nevladnimi organizacijami oziroma z organizacijami civilne sfere, na področju športa v Republiki Sloveniji (zvezami, društvi,...)?

DA

NE

4. Ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5, kakovost tega sodelovanja in zadovoljitev vaših pričakovanj oziroma zahtev!

- Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez	0	1	2	3	4	5
- Nacionalne panožne športne zveze	0	1	2	3	4	5
- Medobčinske panožne športne Zveze	0	1	2	3	4	5
- Občinske športne zveze	0	1	2	3	4	5
- Društva (klubi)	0	1	2	3	4	5
- Zavodi (zasebni)	0	1	2	3	4	5

- Drugo:

-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5

5. Ali s svojim delom vplivate na oblikovanje politike nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere? S katerimi prijemi in kako intenzivno?

(ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5)

	DA	NE				
- z zakonodajo (z zakoni in drugimi podzakonskimi akti)	0	1	2	3	4	5
- finančno poslovanje	0	1	2	3	4	5
- vmešavanje v pravila društva	0	1	2	3	4	5
- sofinanciranje	0	1	2	3	4	5
- pritiski na vsebino dela v društvu	0	1	2	3	4	5
- določanje kadrovske strukture	0	1	2	3	4	5
- nepretočnost informacij	0	1	2	3	4	5
- podeljevanje koncesij	0	1	2	3	4	5
- drugo :						
-	0	1	2	3	4	5

6. Ali imate izkušnje s sodelovanjem z nevladnimi organizacijami oziroma organizacijami civilne sfere na področju športa iz tujine? S katerimi in kako pogostost teh odnosov ocenjujete na ordinalni lestvici od 0 do 5?

- Mednarodni olimpijski komite	0	1	2	3	4	5
- ENGSO – Evropsko združenje nevladnih športnih federacij oz. konfederacij	0	1	2	3	4	5
- Mednarodne športne zveze (federacije)	0	1	2	3	4	5
- Drugo:						
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5
-	0	1	2	3	4	5

7. Ali ste mnenja, da preko zakonske regulative, sofinanciranja in drugih prijemov vplivate na delo in organiziranost nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji in v kolikšni meri?
(ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 1 do 5)

DA			NE	
1	2	3	4	5

8. Ali ste mnenja, da je Vaš vpliv na področju športa pozitiven za sedanje delo in razvoj nevladnih organizacij oziroma organizacij civilne sfere (društev, zvez, zasebnih zavodov, ...)?
(ocenite na ordinalni (intervalni) lestvici od 0 do 5)?

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

9. Prosil bi Vas, če na kratko (*v pisni obliki*) povzamete najvidnejše dejavnosti sodelovanja z nevladnimi organizacijami oziroma organizacijami civilne sfere na področju športa v Republiki Sloveniji po posameznih postavkah (*alinejah*) in na ordinalni (intervalni) lestvici od 1 do 5 ocenite pomembnost teh dejavnosti:

- pozitivni vidiki sodelovanja:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- negativni vidiki sodelovanja:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- možne izboljšave:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- predlagane rešitve:

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5

- 1 2 3 4 5